

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и средњим властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механичарима годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Народна Скупштина, сазвана у редован сазив за 1904 годину, решила је и Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је потврдити

ЗАКОН

ЗА МЕРЕЊЕ, ОПИС И ИДЕНТИФИКОВАЊЕ КРИВАЦА,

који гласи:

Члан 1.

При Министарству унутрашњих дела установљава се антропометријско-полицијско одељење за мерење и идентификацију криваца, по систему Бертилоновом.

Ова одељења поступно, према могућности, установиће се код свих полицијских власти где има првостепених судова.

Члан 2.

Установа ова издржаваће се из доходака службеног листа, који је службени орган Министарства унутрашњих дела.

Члан 3.

Антропометријско-полицијско одељење потчињено је Министарству унутрашњих дела непосредно и од њега прима све заповести и упутства за службу, а његови чиновници имаће плату и ранг чиновника овога Министарства.

Члан 4.

Дужности антропометријско-полицијског одељења ово су:

а., да мери, описује и фотографише по систему Бертилоновом сва лица о којима је реч у члану 5. овога закона;

б., да о свима овим личностима води евиденцију, а према потреби утврђује њихов идентитет;

в., да се стара о бегунцима, како нашим тако и страним; и

г., да прибира што тачније податке о кретању криминалитета у земљи и о томе подноси сваке године тачан извештај Министру унутрашњих дела.

Члан 5.

Мерење, описивање и фотографирање примењиваће се:

а., на све личности које би судом биле осуђене за бешчасна дела;

б., на све личности које би једном биле осуђене за кривце из тачке а., па би понова допале затвора ма због какве кривце;

в., на личности које су судском или полицијском пресудом осуђене за иступе из користољубља, или као коцкари; и

г., на скитнице, које би се пре времена вратиле из прогонства.

Члан 6.

Ни једно лице неће се смети мерити, нити фотографисати пре, но што се решењем власти утврди, да су испуњени услови из претходног члана.

Члан 7.

Све полицијске власти у земљи дужне су обраћати се антропометријско-полицијском одељењу за обавештење о сваком притвореном лицу, чија би прошлост била непозната. Једновремено с овим, полицијским властима ставља се у дужност да редовно извештавају ово одељење о сваком притвореном лицу, које је већ било осуђивано; даље: о сваком бегунцу, како нашем, тако и страном, и, најзад, о сваком извршеном злочину и преступу, чији би извршиоци били непознати.

Исто тако и судови ће бити дужни, да сваки случај осуде лица због

бешчасног дела достављају непо средно одељењу, а судови и полицијске власти у престоници још и да му своје притворенике спроводе ради мерења у смислу чл. 5. овога закона.

Члан 8.

Овлашћује се Министар унутрашњих дела да пропише правила:

а.) о начину рада антропометријско-полицијског одељења, о сређивању и чувању фотографија и картона, о мерењу и опису криваца;

б.) о курсу при антропометријском одељењу код Министарства унутрашњих дела, за обучавање полицијских чиновника и службеника у Бертилонажи;

в.) о начину уређивања, издавања и растурања службеног листа, као органа Министарства.

Члан 9.

Овај закон ступа у живот кад га Краљ потврди, а обавезну силу добија десетог дана после обнародовања у „Српским Новинама“.

Препоручујемо Нашем Министру унутрашњих дела да овај закон обнародује, свима Нашим Министрима да се о извршењу његову старају; властима пак заповедамо да по њему поступају а свима и свакоме да му се покоравају.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21 децембра 1904 г. у Београду.

(Закон овај обнародован је у „Српским Новинама“, 21. децембра 1904 год.)

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара прве класе начелства округа крајинског Јована Ничића, вршиоца дужности писара среза крајинског, у рангу писара начелства исте класе; и

за вршиоца дужности писара среза крајинског, у рангу писара начелства прве класе, Драгутина Радовановића, писара исте класе начелства округа крајинског, — обојицу по потреби службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 15 децембра, 1904. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза пожешког, у округу ужичком, Милутина Живковића, лекара среза пожешког и ариљског, истог округа;

за лекара среза жупског, у округу крушевачком, Др. Добривоја Гер. Поповића, лекара среза жупског и копаоничког, истог округа;

за лекара среза ариљског, у округу ужичком, Тодора Јанковића, лекара среза црногорског, истог округа, сву тројицу по потреби службе;

за лекара среза копаоничког, у округу крушевачком, Др. Најдана Ђ. Пајића, доктора целокупног лекариштва и бив. државног питомца, и

за лекара среза црногорског, у округу ужичком, Др. Драгољуба Н. Милошевића, доктора целокупног лекариштва и бившег питомца истог среза.

за лекара среза орашког, у окр. смедеревском, Д-р. Радивоја Раденковића, лекара среза кључког, у округу крајинском, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8 децембра 1904 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. зак. о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење истог Савета од 24. новембра ове године Бр. 9052, које гласи:

„да се Јован Ђ. Лукић, инжењер хемичар, дијурниста при Управи барутане Обилићево, родом из Митровице, у Аустро-Угарској, и поданик исте државе, по његовој молби прими у српско поданство, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из дојакошног поданства

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 4 децембра 1904 г., у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1904. год., које гласи:

да се село Покровеник, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје садање општине сопотске, у срезу нишавском, округа пиротског, и прида општини велико-лукањској, у истом срезу и округу.

да се село „Пајез“ по изјављеној жељи својих становника, одвоји од садање општине „мирановачке“ у срезу белопаланачком, округа пиротског, и образује за себе општину „пајешку“ у истом срезу и округу.

да се села: Бунуша и Тодоровац; Брза и Радоњица, у срезу лесковачком, округа врањског, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од својих садашњих општина и то: Бунуша и Тодоровац од општине „мирошевачке“, Брза од општине „вучанске“, а Радоњица од општине „стројковачке“, па сва четири села у заједници да образују за себе општину „бунушку“ у истом срезу и округу.

да се село „Кочине“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од досадање општине влајковачке, у срезу копаоничком, округа крушевачког, и прида општини брусској у истом срезу и округу.

да се село „Станишинац“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од садање општине „врњачке“, у срезу трстеничком, округа крушевачког, и образује за себе општину „станишиначку“, у истом срезу и округу.

да се села Рајинци и Доњи Дубич, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од своје садашње општине љубостињске, у срезу трстеничком, округа крушевачког, и у заједници образују за себе општину рајиначку, у истом срезу и округу.

да се село „Куманово“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од досадање општине „темачке“, у срезу нишавском, округа пиротског, и прида општини „црноклишкој“, у истом срезу и округу.

да се село „Дражево“, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје досадање општине „врајдолске“, у срезу белопаланачком, округа пиротског, и прида општини „моклишкој“, у истом срезу и округу.

да се села: Драгошевац, Медојевац, Ивковачки Пријавор и Топола, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од своје општине ложичке, у срезу беличком, округа моравског, и у заједници образују за себе општину драгошевачку, у истом срезу и округу.

да се село Грахово, које припада општини ораовичкој, у срезу лесковачком, округа врањског, и село Репиште, које припада општини тегиовишкој, у срезу пољаничком, истог округа, — по изјављеној жељи својих становника, одвоје од својих садашњих општина, па та два села: Грахово и Репиште, у срезу пољаничком, да образују засебну општину под називом: општина „граховска“, у округу врањском.

да се село Лопатња, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје садање општине остружањске, у срезу подгорском, округа ваљевског, и образује за себе општину под називом: општина лопатњанска, у истом срезу и округу.

да се села: Ерчеге, Медовина и Вучак, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од своје садање општине ковиљске, у срезу моравичком, округа чачанског, па да ова три села образују за себе општину под називом: општина ерчешка, у истом срезу и округу.

да се село Несврга, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од садање општине ораовичке, среза лесковачког, окр. врањског, и споји са општином великокопањичком у истом срезу и округу.

да се село Рлица, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје садање општине рибарске, у срезу расинском, округа крушевачког, и прида општини малоречкој, у истом срезу и округу.

да се село Винорача, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од своје садање општине драгоцветске, у срезу беличком, округа моравског, и образује за себе општину винорачку у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9 децембра 1904 г. у Београду.

АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА

Одлуке Државног Савета

I.

Благодејање, које предвиђа §. 471. тач. 4. грађ. суд. поступка, за земљоделце, распростире се само на оне пореске главе у кући, које су као такве постојале у времену задужења, а не и на оне, које се нађу у времену извршења осуде — наплате дуга.

.... Михаило Ј. Ш. приватије из Шапца, тражио је од начелника среза мачванског, да из имовине Павла Барјактаровића, из Глушаца, наплати извесно његово потраживање.

Начелник срески, решењем својим од 26. новембра 1902 год. Бр. 22381, известио је Ш. ... ња, да му наплату није могао извршити због тога, што Павле нема више од имања него онолико, колико закон штити од продаје за њега и његовог сина, који је такође пореска глава, и са њим заједно на имању живи.

Ово решење одобрило је начелство подринско решењем својим од 16. јануара 1903. год. Бр. 654, а ово, опет, одобрено је решењем Министра унутрашњих дела од 8. јула 1903 год. ПБр. 15864.

Против овог последњег решења Ш. ... рић је изјавио жалбу Државном Савету, и он је актом својим од 28. маја ове године Бр. 4645, учинио на министрово решење све примедбе:

„По §. 471. грађ. суд. поступка, за извршење пресуде не може се узети у попис земљоделцу, поред осталог изложеног у четвртој тачци овог прописа законског, још и пет дана земље на сваку пореску главу, била она од данка ослобођена или не; а сем тога и кућа са зградама и плацем од једног дана орања.

Ово законско благодејање распростире се само на оне земљоделце, који су пореске главе, или се за такве смаграју и ако порез не плаћају, јер по закону о порезу има више лица, која се од пореза ослобођавају, ма да се, иначе, рачунају као пореске главе (тач. 3. правила отшампаних уз §. 471. грађ. суд. пост.). Па како ово благодејање закон пружа земљоделцу и на случај отуђења или задужења, то је за мерило у оцени питања: од кад почиње важити ово благодејање, меродаван моменат, када је задужење или отуђење учињено, а не моменат, када се приступа извршењу наплате или одузимању имања.

Према овоме, кад је крштеницом сина дужниковог утврђено, да је он био малолетан у времену задужења, и да према томе није могао бити пореска глава, нити

смаатран за такву по закону о непосредном порезу, онда је полицијска власт, приступајући наплати од дужника, требала према напред наведеном, да остави од продаје дужнику само онолико земље, колико њему лично закон штити, без обзира на његовог сина, који је у времену задужења, као што је наведено, био малолетан.“

Примедбе ове усвојио је и Министар унутрашњих дела, и решењем својим од 5. септембра ове године, ПР 25130, наредио наплату у смислу саветских примедба.

Саопштавајући ову одлуку Саветску, ми сматрамо за дужност да нагласимо, да постоје начелне одлуке опште седнице Касационог суда, да се благодетење из §. 471. грађ. суд. пост. односи на све оне пореске главе, које се затекну у кући у времену извршења, а тако се, у осталом редовно и од судова схвата значај овога законскога наређења, те би, по томе, ова одлука Саветска била у сукобу са правим значајем и духом ове законске одредбе.

II.

Полицијска власт није надлежна да цени, да ли удовица, која се преудала, има право уживања на имању првога мужа.

..... Ђорђе Страхиновић, тежак из В... преставио је власти среза брзопалачког, како се његова снаха Марија, која је била за његовим сином Николом, преудала, па опет живи на имању умрлог јој мужа Николе, па је тражио, да се са тога имања уклони.

По овоме захтеву, начелник срески решењем својим од 3. новембра 1903 год. Бр. 8206, наредио је Марији, да се са имања уклони, а ако мисли да има права уживања на овоме имању, да то судским путем утврди.

Ово решење одобрено је решењем начелства округа крајинског, од 27. новембра исте године Бр. 9223, а ово, опет, решењем г. Министра унутрашњих дела од 11. децембра поменуто године ПБр. 34260.

Незадовољна овим решењем, Марија је изјавила жалбу Државном Савету, и он је актом својим од 12. јуна ове год. Бр. 5198, учинио Министру ове примедбе:

„Државни Савет налази, да жалбено решење не одговара закону, јер полицијска власт није била надлежна за расправу питања о уживању заосталог имања пок. Николе бив. мужа жалитељчиног из ових разлога:

Кад је жалитељца уверењем суда и одбора општине вратњанске од 21. октобра 1903. год. доказала, да је после смрти свога мужа Николе остала у кући и на оделитом имању од његовога оца Ђорђа, са малолетним сином Илијом, онда је тужиоца Ђорђа, који јој услед преудаје оспорава право уживања имања његовог пок. сина, требала полицијска власт упутити старатељском судији, те да код њега уложи протест противу жалитељице, што и после преудаје ужива имање његовог пок. сина, како би он, као надлежан, по прописима закона о старатељству, ово питање расправио, ако је маса пок. Николе образована, у противном наредио даље што треба у цели образована масе и даљег његовог поступка, ако томе има места.“

Министар унутрашњих дела није усвојио ове примедбе, него је актом својим од 30. августа ове године ПМ 24113., дао ове противразлоге:

„И ако се узме; да је жалитељца поднетим уверењем суда и одбора општине вратњанске, од 21. октобра 1903. год. доказала, да је по смрти свога мужа Николе остала у кући и на оделитом имању са малолетним сином Илијом, ипак не могу да усвојим гледиште, да из тога излази дужност полицијске власти да Ђорђа упућује старатељском судији, те да код њега уложи протест против жалитељице, што и после преудаје ужива имање његовог пок. сина, јер у првом степену сама жалитељца, као мајка детиња, била је дужна да потражи образовање масе и заштиту старатељског судије за своје малолетно дете, а у другом степену, сам општински суд, који је и издао жалитељци уверење.

Но кад то није учињено раније, ни сада, после оваког решења овог спорног питања, како је оно расправљено мојим решењем, не искључује се то пријављивање старатељском, односно неспорном судији, по шта више, то пријављивање има да се изведе као законска последица, чиме би се пришло заштити интереса малолетног Илије.

У овоме, пак, случају, полицијска власт имала је да решава о ономе, што се тражило, и у смислу тражења и донела је решење, за које сам нашао да је добро, са чега сам га и оснажио, а при чему и сада остајем.“

Државни Савет није усвојио ове противразлоге, него је одлуком својом од 31. августа Бр. 6790., поништио решење Министрово, из разлога изнесених у изложеним примедбама.

III.

За расправу питања: да ли је купац извесне ствари савестан или бесавестан купац, нису надлежне полицијске, већ судске власти.

..... На лицитацији, држаној 3. децембра 1903. год. власт среза гужанског продала је извесно имање стецених масе пок. Симе Здравковића, б. из Чукојевца, на коме су, поред осталог, биле и две качаре од брвна, и ово је имање купио Никола Јелисијевић, из Крајева.

Не уверавајући се на дан продаје, да ли ове качаре још постоје, као што су постојале за време пописа овога имања, власт је писала суду, да купцу изда тапију, како на продато земљиште, тако и на две качаре, које се на овоме налазе.

Са тапијом, која му утврђује право својине на земљиште и две качаре, Никола се, после продаје, обратио среској власти са представком, да је пре продаје, једну од оних двају качара однео Гаврило Поповић, из Чукојевца, па је тражио, да је власт од овога одузме и њему као правом купцу преда.

Кад је Гавило позван да качару врати, он је изјавио: да то не ће учинити, јер је, вели, грађу од једне качаре купио још пре годину дана од Иване жене пок. Симе, која је целокупном имовином Смином управљала, па је од те и од још придодате грађе, направио нову качару на своје имању, која сада преставља не-

покретну имовину, те је не би могао вратити, све и кад би хтео.

Овај његов навод утврдила је и Ивана. Налазећи, да је Никола купац двеју качара, и да му их у смислу §. 491. и 493. грађ. суд. поступка треба предати, власт је решењем својим од 20. септембра 1903. г. Бр. 11739., наредила Гаврилу, да качару врати на место одакле је исту и дигао, пошто није могао доказати да је савестан купац и држалац, а он нека тражи накнаду штете од Иване, ако се успеу на да.

Решење ово одобрено је окружно начелство, а његово, пак, решење, одобрио је Министар унутрашњих дела решењем својим од 15. новембра исте године ПМ 30652.

Против овога решења Гаврило је изјавио жалбу Државном Савету, и овај је, актом својим од 28. маја ове год. Бр. 4646, учинио ове примедбе на поменуто Министрово решење:

„Државни Савет размотрио је како жалбу и жалбено решење, тако и акта овога предмета, па је нашао, да поменуто решење не одговара закону из ових разлога:

Кад жалитељ поднесеном квитом од 15. септембра 1897. год. доказује, да је на основу куповине од Иване удове пок. Симе Здравковића, дошао до спорне качаре, па са додатком нове грађе направио од ње качару на свом имању, — онда се, према оваком стању ствари, појављује спорно питање о томе: да ли је удова из разлога у признаници изложених (исплате дужне масене порезе) могла и смела, као уживатељка масеног имања, спорну качару продати, и да ли је према томе, жалитељ као купац те качаре у положају савесног или бесавесног купца.

За расправу овог спорног питања и оцену важности доказа (квите), кога је жалитељ за доказ својине поднео, није надлежна полицијска власт већ судска; с тога је полицијска власт била дужна, да у смислу §§. 201. и 214. грађ. закона, упутити појављеног сопственика спорне качаре на парницу противу жалитеља као купца, те да путем ове докаже бесавесност његове куповине, а у следству тога повраћај спорне качаре или накнаду у одговарајућој њеној вредности.“

Ове саветске примедбе усвојио је и Министар актом својим од 29. априла ове год. ПМ 24122, па је после коначне одлуке Саветске, решењем својим од 4. септ. ове год. ПМ 25134. поништио ранију радњу нижих власти и наредио, да се купац Никола упутити на парницу редовним грађанским судовима, те да тамо докаже савесност куповине, и по томе повраћај качаре или одговарајућу накнаду за ову.

Земљиште, које подлежи плаћању порезе, — гарантује за порезу на њ' порезану, и ову порезу плаћа онај, који држи или ужива ово имање.

Тумачење Касационог Суда чл. 3, 10, 14 и 18. вак. о непосредном порезу.

Стојадин Д. из Д. Т. представио је овоме суду, да је по гласу уговора, потврђеног

од начелника среског 13. јануара 1895 год. № 454. које је у верном препису поднео, узео у реум једну ливаду звану код „Реке“ од Илије, Станка и Петра С. за 1160 динара, с тим, да, када му врате новац, онда да им врати уреумљену земљу.

Па, како је Милош Б. порезник, за наплату дужне порезе реченог Илије, Станка и Петра С., коју дугују од осталог свог имања, узео у попис и изложио продаји и ову ливу коју држи у реум, и на коју плаћа уредно порезу, то сматра, да је тужени ову продају извршио противно законским прописима: јер је требао да прода остало имање дужника, па, тек, ако се из овога не би могла измирити дужна пореза, онда да и уреумљену ливаду прода.

Тражено је, да суд ову продају поништи.

По овој тужби првостепени суд решио је 24. нов 1901. год. под №. 16162, да се тужилац одбије од тражења са ових разлога:

„Тужилац не подноси никаквог доказа о томе, да је продато имање његова својина, као што у тужби наводи.

Из уговора закљученог између тужиоца и Станка С., који је тужилац уз тужбу поднео, види се, да је он — тужилац — заложен поверилац за суму од 1160 динара, коју му суму дугује Станко са својом браћом, а не и да му је продато имање — Станково — уступљено у својину. Па, пошто је њему — тужиоцу — као интабулисаним повериоцу саопштена ова продаја благовремено и како он не подноси доказе, да овде стоји ма који од случаја побројаних у §. 501. грађ. суд. пост. са кога би продаја била неуредна, то се према томе има и одбити од овог свог тражења.”

Но, по тужби тужиоца Касациони суд поништио је 18. јануара 1902. год. под № 150. (III. одељ.) ово решење са ових опет разлога:

„По чл. 5, 10 и 14. закона о непосред. порезу, свако земљиште, које подлежи плаћању порезе, гарантује за порезу, која је на њ порезана.

Према томе, кад тужилац подноси у тужби Бр. 14828 интабулисани уговор од 7. марта 1895. год. Бр. 2326. из кога се види, да су порески дужници: Станко, Илија и Петар С. за дуг од 1160 динара дали тужиоцу у реум ливаду, која је за порез продата, да је у место интереса од исплате дуга ужива; — онда је требало најпре извидети, да ли се поднете у тужби квите, односе на плаћену порезу на ову ливаду, као што тужилац у тужби представља; јер, ако то стоји, онда дужник Станко на протоколу од 24. августа 1901. год. Бр. 8323. није могао по §. 466. грађ. суд. поступ. одређивати за наплату порезе, што он и остали дугују, — ово имање, које је платило порезу, него имање, које порезе дугује и, у том случају не може се узети, да је продаја уредна по §§. 466. и 501. помен. закона, ако се утврди, да продата ливада не дугује порезе.“

Првостепени суд усвоио је ове примедбе и затражио извештај од пореског одељења: да ли се квите, које је тужилац поднео у тужби својој односе на плаћену порезу за имање које је продато, и да ли је то продато имање дуговало што на име порезе?

Кад је пореско одељење јавило суду, да дужник Стевчић поред порезе дугује и 307.60. дин. аграрног дуга, за осигурање којег стоји интабулација на продатом имању; и да означена сума дуговане порезе пада на терет овог имања, које је дужник одредио да се прода, — првостепени суд опет одби тужиоца од тражења решењем №. 4127.

Но Касациони суд поништи и ово решење са ових разлога:

„По примедбама Касационог суда од 18. јануара ове године Бр. 150, које су по §. 333. грађ. суд. пост. обавезне, суд је требао да поступи по §. 331. помен. закона и одреди рочиште, па по учињеном извињању одлуку донесе.

Сем тога, ни извештем пореске власти од 1. марта ов. год. ПБр. 1949. не утврђује се оно, што се тражи горњим примедбама; јер кад тужилац држи спорну ливаду за дуг, а у накнаду интереса, власт пореска не може да одреди, да ли је примљена пореза у отплату порезе за ово спорно имање; онда је требало по пописним књигама најпре да се утврди: колико је ово земљиште и у коју врсту у плаћању порезе по закону о непосред. порезу долази, па према стопи порезе, која се на такво земљиште плаћа, да се утврди колико пореза и приреза пада на то земљиште и да ли је по квитама, које је тужилац поднео, пореза на то земљиште плаћена?“

Првостепени суд примио је ове примедбе Касац. суда од 9. IV. 02. №. 2909. па је опет одбио тужиоца од тражења решењем од 16. V. 02. №. 8161. узев да је тужилац заложен поверилац на спорној ливади а да није сопственик исте те се као такав и узети има и као таквом продаја му је и саопштена; да се квите не могу узети за доказ о исплати порезе, јер се ливада није засебно оптерећавала порезом и прирезом, већ све имање пореских дужника Браће Стевчића.

И ово је решење поништио Касациони суд у свом III. одељењу 4. IX. 02. №. 6367.

Ево са којих је разлога то учинио.

„Пореза на земљиште рачуна се и резулује према класификацији по пописним књигама, те за то не може да опстане разлог у предњем решењу, да пореско одељење није могло да утврди, колико припада порезе на продато имање, јер то је противно примедбама Касационог суда од 18. јануара 1902. год. под Бр. 150. Бр. 2909. које су примедбе по §. 333. грађ. суд. пост. за нижи суд. обавезне.

Сем тога и у случају, да то земљиште дугује што на име порезе, као што суд на основу онако нетачног извешћа пореске власти узима, и тада по чл. 14. закона о неаосредном порезу, а с погледом на §. 466. грађ. суд. пост. морала се најпре затражити пореза од тужиоца, као држаоца имања по уговору, па ако је он не плати, онда приступити продаји.“

Првостепени алексиначки суд усвојио је ове примедбе, па је поништио продају са ових разлога.

„По чл. 5. и 10. закона о непосред. порезу свако земљиште гарантује за порезу, која је на исто порезана, а по чл. 14. и 18. истог закона порез на земљиште плаћа

онај, чије је земљиште; или онај, који га држи и ужива.

Према томе тужени је требао да извиди, да ли је тужилац као држалац уредно плаћао порезу која припада на ливаду, па ако није да га у смислу §. 466. грађ. суд. поступка у вези чл. 14. и 18. зак. о непосредној порези позове да порезу плати, па тек ако не хтедне да плати, да приступи продаји.“

Касациони суд одобрио је ово решење 1. IX. 1904. № 7421.

Као што је познато, продају непокретног имања врше данас код нас, не само полицијне власти, већ и пореска одељења и чиновници Управе Фондова. Мислимо да њима неће бити на одмет да знају, како Касациони суд тумачи поједина наређења закона о непосредној порези и закона о уређењу Управе Фондова.

ПРЕСТУПНОСТ

у вези с расом и религијом

Па питање да ли разни народи показују разлике у криминалним наклоностима, опште осећање, без ичега даљег одговара — показују. Али поред свега тога, ми о тој ствари знамо још врло мало. Свакојак, ни у којој области нису тешкоћа тако велике као ту; а од тих тешкоћа најважнија је *неупоредљивост законодавства*. Карактеристичан пример за то, који у једно може служити и као доказ за могућност тенденциозне употребе статистике, јесте Легојева таблица, коју је поново изнео *Етинген* у свом делу *Морална статистика у свом значају за социјалну етику*, 1882. г. По тој табlici долазило је од 1850—1860 у Аустрији на сваких 81,9 у Шпанији на сваких 81,8 становника по један осуђеник (за веће и за мање кривце), а у Пруској већ на 22,9, у ХанOVERу шта више на 12,8 сталовника. Дакле Пруска и ХанOVERанска, *арогестантске германске државе*, играју жалостну улогу према католичким државама.

Такве заблуде могу се избећи, али не и погрешке, којима је основ у непосредној *различности закона*. Сношај мушкога с мушким на пример јесте кажњив преступ у словенским земљама и у германским, изузимајући Холандију, а код романских народа, на против, то је само под нарочитим условима. О томе је писао *Вахенфелд* и свом делу *Хомосексуалност и казни закон*. Криминално побацивање код појединих народа казни се најстрожијим казнама, а код других се врло благо осуђује; код неких већи покушај важи као кажњив, а код других само извршен преступ.

Уз ту тешкоћу, која лежи у ограничавању кажњивих дела, долазе још и разлике у кажњавању, *Бодио*, у свом делу *Човекоубице у европским државама*, наводи да је у Енглеској на сваких 100 оптужених због убиства долазило 52, осуђена, у Скотској 57, према 92 у Немачкој. Та се диференција разјашњује тим,

што је у Великој Британији при осудама због убиства потребна једногласност, а код Немаца не. *Гарофало* у својој криминологији показује у једној упоредној табели, да у опасним телесним повредама Аустрија показује још вишу криминалност него Италија, а у краји њен завичај надмаша Немачка са више од 250%. Кад се претпостави тачност тих бројева, може се ипак упитати да ли боље образовање полицијских органа и судова, а можда и већа поузданост статистике, не разјашњује пре тај појав, него кад се узме да је у Аустрији већа суровост, а у Немачкој мања часност.

Ломброзо у свом делу *Узроци преступа* и борба против њега, мисли: „У нашем цивилизованом свету лакше је и мање непоуздано (него код дивљих племена и народа) доказати етнолошке упливе на криминалност.“ То извесно није тачно. Остављајући на страну то, што данас једва где годима сасвим непо мешаних народа, треба имати на уму и то да су и *привредни односи* појединих земаља тако различити да је једва могућно утврдити разлику раса у криминалности.

Али по томе не треба мислити да су племенске особине психолошки без значаја; не треба дубоких студија да се увиде разлике између лако узбудљивог Италијанца и размишљеног човека са севера; између мирног, нешто тромог Доњо-Немца и окретног, веселог фалчанина. И у статистици, и у другој области а не у области преступа, могу се видети такве диференције.

Преглед о честоћи ванбрачних порођаја у европским државама, показује са свим особите разлике.

Ванбрачни порођаји у Европи

Државе	Године	% рођ.
Аустрија	1894	14,73
Шведска	1894	10,62
Данска	1894	9,50
Угарска	1894	9,35
Немачка	1894	9,26
Белгија	1884	8,99
Француска	1894	8,94
Скотска	1894	7,29
Норвешка	1894	7,17
Италија	1894	6,77
Финска	1894	6,39
Румунија	1892	6,06
Швајцарска	1894	4,70
Инглеска	1894	4,31
Холандија	1894	3,12
Ирска	1894	2,73
Русија (осим Пољске)	1893	2,66
Србија	1894	1,07

Државе, чија се статистика једва може узети као сасвим поуздана, као што је Србија са 1%, и Русија са 2,7% незаконите деце, могу се и не узети у обзир. Међу осталима стоји Аустрија са 14,7% на врху, Немачка близу ње са 9,3%, док Швајцарска има само 4,7, Инглеска 4,3 и Холандија 3,1% ванбрачних порођаја. Сразмерно висок проценат Шведске са 10,6 јесте у вези са тамошњим законодавством, које деци заручника даје иста права, као и деци у браку рођеној.

Још више одступају поједине провинције, у једној истој земљи, једна од друге.

У Белгији колеба се број ванбрачно рођених између 2,6 у Лимбургу и 14,6% у Брабанту. У Немачкој је тај број од дужег броја година остао прилично непромењен, и то 1881—1890 = 9,3 а од 1891—1900 = 9,1%. Берлин је показао 1900 г. највишу цифру 14,9%. При томе су од особитог значаја клинике као места за порађање у свима већим и универзитетским градовима. Баварска са 14,3% не изостаје много иза главног града Истина да су у Баварској земаљски закони отежали мало ступање у брак, али та околност не може бити од велике вредности, пошто у Пфалцу има само 6,2% ванбрачних порођаја. Минимум је у Вестфалији са 2,7%.

Највише падају у очи разлике у Аустрији. По *Салардијесим* бројевима, које је изнео у свом делу *Данашње стање наводчади у Европи*, у Истрији од 100 деце, 2,06 су незаконитог порекла, а у Крањској 44,16! Док у осталом у оним областима, у којима је број ванбрачних порођаја и без тога мали, изгледа да и та мала множина још се више смањује, дотле високи проценат у Крањској, Штајерској, Доњој и Горњој Аустрији, трајно расте.

Сличне разлике појединих народа и појединих области међу собом показује и статистика самоубиства.

Самоубиства у европским земаљама
На 1.000.000 становника долазило је самоубиства.

Државе	1881—1890
Монако	301
Данска	255
Швајцарска	227
Немачка	209
Француска	207
Аустрија	161
Белгија	114
Шведска	107
Угар. без Хрват. и Слав.	96
Инглеска и Велс	77
Норвешка	68
Скотска	55
Нидерландија	55
Хрватска и Славонија	55
Лихтенштајн	53
Италија	49
Румунија	41
Финска	39
Србија	38
Русија	32
Луксенбург	28
Шпанија	24
Ирска	23
Босна и Херцеговина	6

Дакле по броју самоубиства долази у Европи Монако (са 300 на један милион становника) на прво место из лако разјашњивих узрока; за њим у невеликом одстојању долази Данска са 255 самоубиства, док их у Италији има само 49, у Русији 32, у Шпанији 24 и у Босни са Херцеговином 6. По испитивањима *Морселијесим*, нарочито германска раса, а у њој нарочито Доњо-Немци, нагиње самоубиству, док Словени и Западни Романи (Шпанци и Италијани из средње и јужне Италије) показују само мало наклоности за самоубиство.

И у унутрашњости појединих земаља разлике су сасвим карактеристичне. У го-

динама 1881—1890 помрли су у Саксен Алтенбургу од своје сопствене руке 461 човек на један милион становника, у краљевини Саксонској 353, док је просечно у целој Немачкој било само 209; Валдек и Елзас Лотрингија показивали су најмање бројеве, 116 и 113.

Сасвим је далеко од мене да ја гледам, да разјасним те особите диференције ванбрачних порођаја и самоубиства искључиво разликом раса. Ту тако исто имају посла *религиозни* и *привредни* основи, као по неки пут и *законодавни*, као што показује Шведска. Али и не натежући с фактима не може се искључити уплив племенске особености. Овде није место да се то у појединостима покаже; али би се тиме само доказало да су етнографске разлике од психолошког значаја.

Због већ поменутих *техничких тешкоћа*, не могу овде решавати примамљив задатак да се тако исто упореде међу собом и криминалности земаља. А пре свега тако се много оскудева у најпотребнијим статистичким подлогама, да се једва даље може отићи од нагађања. Али се може предузети покушај да се делови једне земље упореде међу собом. Али и ту свакојак не без једног ограничења. Да би смо нашли племенске особености, били бисмо приморани при сваком преступу трагати за место рођења преступника, ма да и то место још не показује да он припада извесном одређеном племену. Сататистике узимају у обзир у опште само место дела, и то, мислим, с правом. А пре свега због тога што место дела и место становања до сасвим незнадног разломка кажњивих дела, јесу једно исто место, као што је то утврдила криминална статистика немачког царства. А за тим и због тога, што су социјални узроци важнији од индивидуалних.

Извесно није за подцењивање одвојено посматрање места на коме се преступ догодио, и место где је преступник рођен; оно може у по неким случајима да разјасни извесне појаве. Таквих покушаја било је прилично. Једно такво посматрање изнео је *Жоли* у свом делу *Криминална француска*. Не наставши за 20 криминално најбољих и 20 најрђавијих департамената Француске, никакве промене у класификацији, да ли је ту био основ место дела, или место рођења.

Тако док је сигурност својине у Корзици само ретко у опасности, и то већином од странаца, дотле је главни преступ Корза *убиство*, а пре свега из освете. На свако убиство извршено у Француској, долазе једанаест у Корзици. Поред свих напора француске владе, *крвна освета* у Корзици није још сасвим изумрла, а нарочито је била у пуном цвету онда, кад је *Жоли* прикупљао податке. За онога корза, који живи изван свога завичаја, далеко од размирица фамилија и места, отпада тај важни повод за убиство. А у земљи самој важи *Vendetta* још као народни обичај. А народни обичаји нарочито кад су они тако особени, и кад се појављују са тако неодољивом жилавошћу, најдубље се укоренују у *племенским особинама*.

А то се види и по различној раширености крвне освете у самој Корзици. Неке области, центре вендете, певоља да се од напада бране, или да мугу побећи у шуму, натерала је да по сасвим одређеном типу зидају куће. Куће у Сартени, нарочито у Бонифацију, личе, као што сам се и сам уверио, у неколико на мале бедеме. А с друге стране источна обала острва, чије се становништво непрестано мешало са италијанским досељеницима, и Калви, на западној обали, где су становали Грци, — остали су слободни од тога обичаја.

КРВАВ БОЖИЋ

(УСПОМЕНЕ ИЗ СРПСКО-ТУРСКОГ РАТА)

Престала је убојна клика. Није се више чуо пуцањ пушака и рика топова, већ је на место њихово од уста, до уста ишао тужни шапат — Ђулис је пао!

Све до самог пада, његова се важност потцењивала, али после пада Србија је видела, шта је у њему изгубљено.

Даље се није имало куд, Србија је морала тражити примирје и Турска је пристала; а и да није хтела, морала је, јер су иначе Козаци — синови белага цара — били готови, да се појаве под бедемима гордог Цариграда.

Сви из источних крајева, који су се морали уклонити пред силом бесних Турака, враћали су се сада на своја огњишта. Огњишта велим, јер докле год је допрла нога дивљих Черкеза, ту су и вароши и села предати бесном пламену.

Ја сам са породицом био у Јагодини. Мислили смо, да се не враћамо кући све до пролећа, те нас тако затече ту и 20. децембар Али што се Божић примицаше ближе, нас све обузимаше нека неодољива жудња, да га проведемо у свом родном месту, у својој кући. Жудња ова, код мене је расла до очајања и ја јој се нисам могао више одупирати, те тако на два дана пре Божића, ми се кренусмо на пут.

Време је било хладно. Снег је у крупним праменовима лагано падао на земљу, и тако још више отежавао и онако тешко путовање, те су се слаби коњићи једва мицали.

Матер и сестру сместио сам у задњем делу кола, а ја сам са кочијашем седео напред. Завуко сам руке у џепове, завратио јаку од капута, а шубару натукао до обрва, па тако гледао у непрегледне равнице, којима обилује јагодински а донекле и ђупријски округ.

Све покривено снегом; само негде, негде, у даљини, виде се црне хумке земље, које човеку изгледају као читаво јато гавранова. На дрвима поред пута такође нападао снег те се савиле гране од те гоће; по некад се откину велике грудве и падну на земљу, а каква шева или врабац црне у ваздух, пуштајући испрекидане и неједнаке гласове. Високо у ваздуху вију се јата врана или чавки; њихово грактање дочире до нас, и изгледа човеку, као да изјављује своје жаљење, што је прекидом рата мање изгледа на крваву храну ових грабљивица.

Сви ђутимо, ником се не говори, само што кочијаш викне на мале коњиће, и швићне бичем по ваздуху.

Мени се нахвлатило неко ситно иње на бради и брковима, а по где где виде се и мале куглице леда; ја немам кад, да вадим мараму из капута, но онако целом руком обришем се, па опет блудим очима по околини.

Пролазили смо поред разних села, прешли и Ђуприју, и Параћин, и у таквом путовању били смо другог дана на „Делиграду.“

Не беше више оне силне војске, све је то пуштено кући, само један батаљон остао је, који ће чувати стражу према противнику.

У канцеларији начелника станице рекоше нам, да не можемо ићи главним друмом у Б..., јер је он у рукама Турака, но морамо преко села Мозгова.

Око два сата по подне ми смо се кренули. Сеоски, узани пут беше завејан снегом; коњи су једва вукли и по равници, а кад се почесмо пети уз брдо, они стадоше. Узалуд је кочијаш тукао, узалуд молио, они су само дрхтали, и стајаху као укупани. Скинули смо се сви из кола, и тако олашшана, повукоше их коњи напред. Ми смо полагано корачали поред кола. Мати је спустила главу, па замишљено гледа преда се. По где кад подигне очи, погледа мене и сестру, дубок уздах отме јој се из прсију, а очи пуне суза, само што не потеку. Мени чисто криво, што је тако жалосна, али и сам сам у неком нерасположену. Излази ми пред очи прошлост. Сећам се прошлог Божића, а сећам се и оних давно минулих, кад ја бејаш мали, и кад сам весело пијукао за оцем, кад уноси и посипа сламу по кући. Сећам се и оног малог пиштољчета, што га је слуга Гаврило држао, а ја вучем за ногу, па скочим од радости, кад се разлеже одјек његовог гласа далеко по шуми изнад наше куће. Па као да гледам како се прасе окреће на ражњу поред ватре; кожица се већ испуцала, а маст цури и капље у подметнути бакарни суд, а ја узмем колач и умачем у њу.

Опет се сећам прошлог Божића; сто постављен, а ми се поређали око стола, сви весели и задовољни. Отац већ почео певати и „Рождество Твоје,“ — а сада? Ми на путу по снегу и зими, а отац негде у логору такође зебе и уиропашује здравље...

Већ смо се ближили врху брда; пред нама су ишла још двоја кола, такође бегунаца, који се враћају својим кућама. Кад смо их стигли, познадох, да су из једног села, близу Б.. И они су ишли пешке, само су мала деца била на колима, и један човек, за кога ми рекоше, да је тешко болестан — разболео се у путу.

Доцне у ноћ стигли смо у Мозгово. Село је било пусто, нигде се није видела свећа, јер становници нису смели да се враћају, пошто на пушкомет испод овога лежи утаборен турски батаљон и чета Черкеза.

На средини села била је сеоска механа; падали смо се, да ћемо бар у њој

затећи живе душе, али тога не беше. Кад сам дошао до ње, она беше широм отворена. Ушли смо унутра.

На небу је сијао месец, а хладноћа је била све већа и већа. Снег је шкрипио испод ногу, те је изгледало, као да су свакоме од нас па ногама ципеле, око којих је обућар употребио сву вештину своју. Мала су деца дрхтали од зиме; бадава су се и матере старале, да их загреју топлим хаљинама, опет се чуло како им ударају зуби једно о друго, и како се од времена на време стресају.

Жао ми беше деце, а још више ме дираху тужни узвици оног болесника, те зато наложих на средини механе ватру. Набацао сам читаву гомилу сувих дрва, којима беше ограђена механска авлија, и за тили часак буктила је дивна ватра.

Ми смо полегали по клупама, које беху поређане поред дуварова у механи, а болесника смо наместили поред ватре. Уморени од трудног пута, сви су поспали, а заспао сам и ја. Не знам колико сам тако спавао, кад зачух неко клопање око врата. Онако лежећи викнуо сам: „Ко је то?“ Нисам добио никаквог одговора, а врата су дрмана и даље. Још се ја предомишљах, да ли да устанем, да отворим, кад се не јавља ко је, или не, кад неколико пушака загрме. Парчади од прозорских стакала падала су скоро у виду прашице по механи, а поред ватре зачух се два болна јаука.

Пробудили су се сви, а жене и деца запиштале у глас. Ја сам одмах притрчао болеснику, али сам се стресао, кад сам према светлости ватре видео, како му још лопти крв из прсију и леђа. Мати његова, која је легла близу њега, да би подстицала ватру, да се не угаси, беше га загрлила, и жене се усне мицаху, изговараху неке неразумљиве речи, па и то умуче — и њој је куршум распарао прса.

Кад сам погледао кроз прозор напоље, видео сам, како се већ на крају села сијају према месечини пушке неколицине коњаника, и по оним њиховим великим шубарама познадох, да су Черкези.

Вероватно су они видели сјај ватре кроз механске прозоре, па дошли да однесу који живот са света. За њих није важила обвеза њиховог султана, о узајамном поштовању војника и грађана својих противника.

Извршили су злочин, па побегли, јер су страховали, да их наша војска не ухвати.

Ми смо седели до сванућа будни, уплашени, згрожени крвавим Божићем, који нам је освануо. Ископали смо гроб, и сакривили погинуле, па продужимо пут даље. Пред саму ноћ стигли смо кући, и после тако трудног и несрећног пута, како смо се обрадовали, кад нас је на авлијским вратима дочекао отац са раширеним рукама, а у соби је пуцкала загрејана пећ. — Од тада је неколико година. На свету нема више мог доброг оца и сестре. Они веће никад више славити земаљски Божић.

Да ли ћу бар ја бити сретан, да дочекам бољу срећу српскога племена, да радосније прослављам овај велики празник Христова рођења?...

„Бр.“

ДАН ШЕФА ПАРИСКЕ СИГУРНОСТИ*)

Тргнем се из сна, јер неко лупа на вратима моје собе.

— Шта је опет? Ко ме тражи? рекох прилично зловољан.

— Бригадје Жирадо. У осталом он ће с врата говорити с господином.

И ја чујем хармоничан глас Жиродов:

— Тиче се једног макибеја, који је нађен у улици Рике; три ударца ножем у трбух, и без икаквих хартија! Државно заступништво извештено је. Пожурите се, господине!

И ја се већ почех облачити на брзу руку при слабој светлости лампе, јер дан тек што почиње белети. Одлазим са Жирадом и Хербаном у једном фијакеру.

Тамо ћу наћи заступника Републике и истражног судију...

Један прост злочин... или боље смртосна свађа.

У седам часова леш је у Моргу; у седам и по, жена умрлога познаде леш свога мужа. У очи тога дана провео је вече с друговима! Знају се њихова имена. Жирадо се стара о осталоме...

Враћам се у канцеларију како осам часова избије на сату Palais de Justice. На столу, у кабинету чека ме пирамида од писама; то је лична пошта, коју треба свако јутро отворити, и коју морам сам да отворим, колико због открића, која се по кад што у њима врше, толико због нарочитих поверљивости, које се у њима могу наћи.

Испричао сам у почетку овог дела, како је г. Тејлор, једног јутра, примио неко писмо без потписа, у коме му се јављало да ће у улици... у некој насељеној кући, наћи целу једну Лоповску дружину. Г. Тејлор је ово држао за подвалу и није хтео тамо ићи, и на тај корак, који је он држао као узалудан, пристаде једино мени за љубав и ми тако нађосмо целу чувену Ниортову дружину, од које једно двадесетак њих бише осуђени на галију.

Овај догађај довољан је, па да покаже сву важност једне доставе за шефа сигурности; али колика је рпа бескорисних и глупих ствари, док се открије каква интересантнија реч и која ће можда бити корисна!

Пре свега, ево анонимних писама, ниске клевете отпуштених чиновника, који се не устежу да измишљају против својих негдашњих другова, а нарочито противу својих негдашњих старешина у служби, сулудаства опадања.

Друга, опет анонимна... претње на смрт.

»Научиће тебе памети, гадни шпијуну!»

Ја чак и не читам, но бацам све у кош... Ах! ево једне луде, чији рукопис познајем. Шаље ми песму о последњем злочину, чији творци нису још никако затворени:

»Господине шефу сигурности, ја сам нашао сигурно средство за вашу полицију, да јој не умакне ни један злочинац.

Начините све ваше чиновнике играчима уз варварску оргуљу и певачима. Гомила се скупља, ваши агенти играју и певају, случајем ни кривци неће изостати, а да не завире кроз прозор и погледају слушајући ову песму, која их показује, како извршују своја бедна дела. Њихов злочин појавиће се на лицима њиховим и тада само остаје да их ухапсите...»

У кош овај производ наивног луде....

Сад, хоће ли се друго што? Анонимна опадања, између којих треба умети правити разлику.

»Господине шефу сигурности, ви нисте још нашли човека који је убио жену исецкавши је на комадиће у улици Бочарис; тај злочинац, тај убица то је Г. Х...»

Од десет година на овамо, чим се каква злочин открије и кад творац његов остане непознат, у сигурности се примају иста писма, која терете исту личност.

Најпре се чинила истрага, па се видело да је то била само једна ужасна клевета. По том су измењени шефови сигурности, па су опет иста писма долазила. Пре свега опет је предузета истрага, па се опет брзо опазило, као и први пут, да је то само гадна подвала, тако, да ако би данас Г. Х... који је толико пута клеветан као убица, учинио каква злочин, никога у полицијској Префектури не би било, који би веровао у његову кривицу!

А! ево озбиљног писма!

»Господине Гороне, човек кога сам волела, бедник је. Он ме обмањује, у то сам сигурна; хоћу да се осветим и да га оптужим. Он је тај што је покراо касу свога господара! Већ три недеље како га тражите, ја вам га предајем!»

Ово писмо није за бацање у кош, као ни ово:

»Господине шефу сигурности, ако хоће кесароша, који се у брк смејао вашим агентима у недељу, при тркама отејским, заузмите вечерас заседу у улици Дофемон. Само, ја ћу имати 50 франака за услугу.« Од сто анонимних писама обично је једно добро, и готово увек, добро је писмо преварене жене која се свети.

Најзад, лична је пошта отворена, јер шефу сигурности не пада на терет баш сва брига да отвори три стотине завоја, које прими дневно од суда или префектуре. О овоме се нарочито брине г. Домерг, шеф канцеларија сигурности. Иначе, живот би шефа сигурности прошао у отварању и читању писама.

Домергу је доста да ми достави она, која му изгледају да су хитне природе.

Једва сам имао времена све да прочитам, јер ми јављају, да су моји шефови службеника ту већ одавно. Час рапорта већ је прошао.

Они пролазе сви један за другим. Шеф државног друма доставља ми званично број апшења; сваки редом у кратко доставља ми свој рапорт. Мисли се мењају брзо, то је нека врста ратног савета, где треба имати доста присуства духа да се помишља на све и ако се нема икаквих података пред собом. Олазе, али они, који имају какво поверљиво обавештење да ми даду, чекају, док њихови другови не оду.

»У шуми булоњској ухапшен је Ј... Х... витез почасне легије у сред једне гомиле блудница и скитница. Шта да се ради с њиме? Г-ђа Ђ... ухаћена је на делу крађе у Лувру: она тврди да је се-стра од стрица посланика Ђ... Тражи да се за извесно време пусти у слободу... Треба ли чекати судско решење?»

Ах! Кад би се знало колико трновитих питања има шеф сигурности за једно јутро да реши!

Избија десет часова! То је час кад шефа сигурности очекује управник полиције. До мене, он је ишао, свако јутро, шефу општинске полиције на рапорт, тако да је шеф општинске полиције, који је имао под својом влашћу чуваре мира, заповедао још сигурношћу и другим четама грађанских чиновника. Он је у ствари био прави Управник полиције. Г. Масе отпочео је значајну борбу да докаже ту тако просту ствар; он се борио с енергијом, којој човек не би умео одати довољно поште; али, као и увек, баш он није осетио благодети победе. Чак и сам г. Тејлор ишао је на рапорт к шефу општинске полиције. Ја сам први и једини шеф сигурности, који сам имао срећу да будем непосредно примљен од управника; јер од мога одласка г. Пијбаро, главни контролор апсанске службе, управник одеља за истрагу у Префектури, старао се о примању г. Кошфера. Зар није чудновато видети мога следбеника, који се, као и ја, бави само кривичним стварима, у непосредној вези с једним чиновником, кога интересују највише политички послови?

Дакле, у десет часова, ја сам у кабинету г. Буржоа, г. Лозеа или г. Лепинеа.

Дуго разговарам са својим управником, који се, мало по мало, заинтересује дневним злочинима, као каквим драматичким подлиском, чији наставак он свако јутро очекује да му донесем. Треба да изнесем све поједности, да испричам све мене драмске... То је у неколико повлањање ових мемоара, чак много раније, но што сам и помислио да их пишем.

Најзад излазим од свог шефа, али не могу још да оставим Префектуру. У цепу ми је листа о корацама које имам да предузмем у канцеларијама: да тражим акта, да контролишем доставе, и т. д.

Још четврт, па ће подне, кад се враћам у свој кабинет; и не дајући ми времена да доручкујем, известиоци вечерњих листова ме ту вребају и хватају при пролазу; белешка која им је саопштена о убиству прошле ноћи не задовољава их.

Они мисле да се нешто крије од њих. Треба да их умирим и ја их упућујем у... Морг да траже последња обавештења.

Најпосле, могао сам да се испнем у свој стан и да седнем за сто са доручком прилично охладнелим, који ме очекује већ скоро добар сат! Али могу ли свршити доручак, а да не будем прекинут? Зацело врло је пријатно за шефа сигурности да станује у самој Palais de Justice, више њених канцеларија; али је, нема сумње, у неколико и сувише близо својим чиновницима, који сваки час трчкарају уз степенице и јуре к њему, знајући да је ту.

Могу да доручкујем на миру; то је један од дана обележених белим крстом —

*) Из Горонових мемоара.

ретких у сигурности. — Ипак, баш кад сам испијао кафу, јавише ми да г. истражни судија Х... жели да се састане самном. За неко обавештење да ме пита, да ми повери какву дужност... И ево ме већ где одлазим у Palais de Justice, најкраћим путем, кроз старе дрвене ходнике и рушевине које су сличне развалинама; јер, од наших старих краљева ту послови нису били прекидани.

Пошто сам се састао са судијом, који ме је тражио, користим се приликом, те посетим кога од својих другова.

Кад се вратим у сигурност на мом је часовнику два и по сата.

— Шефу! рече ми службени агент на вратима канцеларијским, више лица траже вас!

— Добро, пустите их нека улазе редом.

— Господине, ја сам барон Ђ..., пуномоћник des Marbreries de Gerlostein, и дођох да вам дам неке податке, који вам могу бити од користи да пронађете нашег лопова...

Познато ми је, да је прекиноћ украђено благотику des Marbreries, честитом човеку, који је одговоран, али који нема никаквог имања, један свежањ од стотину новчаница по хиљаду динара, у тренутку његове расејаности... Сто хиљада франака, што је узето из банке, како изгледа, и што је недостајало за јутарње плаћање тако, да га нису ни извршили.

Слушајући заступника и администратора с титулом, појави се у мени нека сумња: крађа је измишљена, да би се још за неко време прикрио финансијски пад. Агент, коме сам поверио ову истрагу увериће ме сутра, да кућа les Marbreries des Gerlostein никад није ни примила 100.000 франака.

У канцеларију моју одмах мало затим пустише једну лепу, врло елегантну, али нешто одвећ плаву жену, која на мах испуни одају мирисом од амбре и љубичице. Њу је пратио један млад човек, с црном умазаном косом, с увосташеним брковима, чије сувише усиљено понашање одаје новајлију. То сам лице већ видео.

Та женица поче говорити:

— Господине Гороне, Пол де Нантла или де Каркасон, мој пријатељ, који је овде, саветовао ми је да се обратим вама... и био је добар да дође са мном. Ви ме познајете: ја сам она Роза Нишон, која ствара забуну у часопису des Délassements Comiques.

Поклоним се учтиво, ма да никад нисам видео ову намирисану личност...

— Дакле! господине Гороне, ево зашто сам дошла. Украђен ми је један леп брош с дијамантима, први знатан поклон од мог љубазника, старог барона од Л...

»Ну, нико није улазио у моју собу, где је брош остао на камицу, нико, сем мене и Пола... а на обоје, је л' те, ја не могу сумњати?«

Чини ми се да почињем разумевати, у толико пре, што Пол, и ако се усиљавао да сачува потпуно присуство духа, рђаво расположен гризе јабуку на штапу, поклон од лепе Нишон.

Пре свега малу Розу наговорио сам да поднесе писмену и по закону тужбу, за тим

сам младу жену пропустио у канцеларију мојих секретара, пошто ми је било потребно да без њеног присуства испитам њеног љубазника Пола...

Чим смо остали сами ја гледам добричину у очи и кажем му:

— Де да видимо, шта сте урадили с брошем?

Лепи младић прелази кроз све дугине боје; превија шаке с таквом снагом да му једна рукавица прште,

— Ох! господине Гороне, зар сумњате на мене! Та ви ме познајете! прошле године ја сам вам донео корисне податке о крађи обруча у Шосе-д'Антену.

Сећам се врло добро: за то је обавештење баш добричина узео сто франака.

— Баш за то, то је један разлог више да сте ви украли брош; где је он? Дела говорите брзо. То је најбоље што можете да учините.

— Е онда! рече Пол уздишући и вадећи из цена неку жуту хартију, ево признанице од Mont de Piété.

То је свечан тренутак; уведох понова г-ђицу Нишон, па јој са свом нужном сметроношћу, саопштим жалосну новост.

— Г-ђице, лопов је г. Пол, ваш искрени пријатељ... Само ви нећете изгубити све: ево признанице од Mont de Piété.

Умањим, колико је потребно, сцену суза, за тим сцену увреда: »Лопове, разбојниче!

— Срећна сам још што ме ниси убио, као Пранчини!

— Госпођо, будите тако добри па изиђите, потребно је да наредим да се г. Пол затвори у Депо.

— Пола у Депо! Али то није могуће, не, преклињем вас!

Као и обично, Пол, који се одавна познаје с њоме, дошапће јој на уво, да тргне натраг своју тужбу.

Мало по мало, па ме молбе покрађене жене дирнуше. Не треба бити већи ројалиста од самог краља. А, најзад сетих се да је тај крадљивац учинио једном услугу полицији, па и правди, друштву... ако хоћеш.

Благо гурнух Пола к вратима, који је сад само једно желео: да изађе из сигурности, и Розу Нишон, на коју јако сумњам да је желела да опрости своме лопову.

За госпођом Нишон и њеним љубазником долази други пар: г. Ђ... и госпођа В..., жена једног врло познатог човека у финансији. Овог пута имам посла са отменим људма, и још боље, људма чија се имена сваки час виђају међу вестима по журналима.

— Господине шефу сигурности, рече ми г. од Ђ..., судија је нека врста исповедника; ја долазим дакле да вам се исповедим... г-ђа В... је моја љубазница...

»У овом тренутку, настави г. од Ђ..., ми смо у очајању. Има петнаест дана како је г-ђа предмет претњи под погодбама, које је доводе до очајања и које мене доводе до лудила: — неки бедник јој прети да ће казати све њеном мужу, ако не пошаље, post restante, на булевару Malesherbes... једну врло велику суму новаца.«

Ја узех брзо све потребне податке. Испратих г. Ђ... и г-ђу В... до врата свог кабинета.

— Умирите се, госпођо, рекох, клањајући се, ја ћу сад наредити да се обрати пажња на поштански биро на булевару Males herbes.

И ако нема више од месец дана од како се потпуно развио овај догађај, испричаћу га одмах, јер је доиста врло типичан.

Узалуд сам наредио да се пази на поштански биро: нико се не јави да узме натраг писма управљена на почетна слова, која је ставио уцењивач. Било је јасно да је овај био извештен. То ме је узнемиравало, кад, два дана доцније, агенат, коме сам нарочито поверио ово мотрење, спази на улазу у поштанско одељење једну женску, која је, као што изгледаше мотрила нешто; он пође за њом све до г-ђе В...; после мале умешне и брзе истраге сазнаде да је то другарица г-ђе В..., присна пријатељица у истини, коју је она примила у своју кућу, њена... рецимо повереница.

Једна ми мисао сину у глави. Добавих ту женску, и, изненада, недајући јој времена да дође к себи, рекох јој да је она тај трговац уцењивања, да сам у то сигуран. Ово је била одвећ велика смелост; али, глете, сирота жена паде у једну наслоњачу, гуши се у сузама, и... признаје... Запста она је писала та чувена уцењивачка писма... али за рачун г-ђе В..., која је знашла то вешто срество да плачка свог љубазника... који је свечинио за њу, своју одличну пријатељицу, љубавницу своју, додаде она много бојажљивије, као да јој је ово последње признање било од веће вредности но остало.

Положај је био врло тугаљив: писам хтео, а ни могао казати господину од Ђ... двоструко издајство његове љубазнице.

Постигох код ове, да она сама призна своје љубазнику бар плачкање. Ствар чудновата, а можда ће и упропастити сваког оног, који не познаје тајанствености париског живота, та удата жена, која имађаше љубазника кога сам познавао, другог, изгледа ми, који ми није био познат и који је и вршио уцењиваше у корист своје... драгана, замоли ме, пре но што сам се и решио на какав одсудан корак... за допуштење да се посаветује са својим исповедником.

Нисам никако сазнао за мишљење овога. Као и увек, после неколико дана примих, на посету, већ једно писмо од господина од Ђ..., у коме ми се захваљиваше што сам га ослободио једног ужасног чудовишта. Да ли је говорио о жени или о тајанственим писмима? Знам да се отресао обојих.

У осталом овај догађај не поправи ни мало г-ђу од В... Након две године сусретох се с њоме при једној потпуно истој плачци према неком младом Шпањолцу, који јој је постао љубазником.

Одлазећи од мене била ми је обећала, заклела се, да ће у будуће бити верна своме мужу. Заклетву ту није више одржала од две године. У осталом, од тога времена, ја сам често питао самога себе,

до ког се степена муж није понашао као Занарел, и докле не би желео да буде варан. Има један тренутак, у коме трајна заслепљеност мужева нагони их да верују у предусредљивост женску.

Али, да се вратимо на обичан дан шефа сигурности, кад нема великих злочина, нити великих несрећа.

Један господин, већ у годинама, врло уредан, носећи у рупици од капута пантљику почасне Легије, улази у моју канцеларију.

Једним погледом, у напред сам погодио опет неку приповетку о пљачци.

— „Господину шефу сигурности, рече ми уредни старац, ја сам г. Т..., управник одличне радње du Sentier, коју ви врло добро познајете; али сад ми се десила несрећа. Видећи да ми се прети чак и на моме мирном огњишту, дођох до вас да вас замолим за помоћ.

„Неки несрећници уцењују ме већ толико месеца на недостојан начин; но данас су њихова тражења таква, да ако и даље будем уступао, ја ћу наскоро потпуно упропастити своју децу.“

„А свему томе, господине Гороне, кунем вам се, једини је узрок тај, што сам био толико прост једне ноћи да упаднем у једну клопку.“

Сад настаје прича јадникова, коју у напред знам, јер све налице једна на другу.

„Једне ноћи, пошто бејаш мало угрејан, јер се враћаш с неког банкета, свратио сам био у једну од булеварских кафана. Био сам у кругу младих људи лепо обучених... са гарденијом у рупици од капута. Они ступише у разговор са мном и ја им се одазвах...“

Хајдете с нама, рекоше ми, имаћемо на вечери врло лепих женских.

„Био сам пијан, пристадох... Авај, у простој кући, у коју ме одведоше, не имађаше женских.“

„После пола часа, те ме индивидуе избацише на поље, разуме се, пошто су ми најпре испразнили џепове, узели ми портфељ и новчаник.“

„Зашто нисам сутра дан отишао до комесара кварталске полиције да му се жалим? Ви за цело знате, господине шефу сигурности, да има ствари, које су чак и кад је човек невин као ја, одвратне за казивање! Долазио сам чак до врата комесаријатских, али никад не уђох унутра.“

„Тада је почело противу мене једно неумољиво уцењивање, тако неумољиво, да бих више волео себе убити но и даље живети, да ме овако муче.“

Остаје једно средство за недела овакве врсте, треба почети апшењем и затвором у депо ових уцењивача. За то се увек има у рукама довољно доказа. У томе тренутку није потребно да се зна, да ли је несрећник, који се жали, тако невин жртва, као што то сам он представља. Једна је тачка од значаја: сви овакви жалиоци неоспорне су жртве уцењивача и дужност је, у тим приликама, заштити их, ма каква била њихова моралност.

У осталом, по који пут, има невиних жртава међу убогим ђаволима, који на

тај начин дођу да траже заштиту од сигурности.

Овај, што ме преклињаше тога дана, је ли за цело био толико невин, као што тврђаше? Било како му драго, две године доцније, ухватих га у једној покрађи извршеној у чувеним парним купатилима у улици... де Фоли 3' Ателијен; само што тога дана не имађаше на свом флањелском прснику пантљику почасне Легије!

Али ето, несрећа је у томе, што, једном затворени уцењивачи, не остају дуго у затвору.

Кад су њихове жртве дошле до својих украдених хартија из њихових портфеља и писама, која су често у несмотрености својој писали, те су жртве преклињале истражног судију, који је ту ствар расправљао, да је не тера даље и одустају од својих тужаба, да би избегли неизбежну срамоту у целом спору ове врсте.

Ето та ме је ствар највише љутила. Међу извршиоцима ове особите врсте пљачкања, налазаше се једна личност, која себе називаше грофом од Г..., који је на својим посетницама носио круну с овом девизом, која је за њ била знамење: „Ко ме воли, волим га.“ Никако га не могадох одвести пред поправни суд (tribunal correctionnel).

Најзад, једнога дана, успем, те наговорим једног свештеника, који је пао у руке неваљалчеве, да поднесе тужбу. Сиromaх пона, дошав скоро у Париз из провинције, преварио се је, те му измаме неки младићи новац, вешто га придобив за се. Ја сам скоро сигуран да је тај свештеник био потпуно невин; али у каквом је стању сиromaх човек изишао из поправног суда! Гроф од Г..., овог пута зарадио је пет година; али је за све време седнице, адвокат излагао потсмењу сведока и отворено га оптужио за пороке, чију opakост сигуран сам, он није знао.

— Ах! господине шефу сигурности, рече ми он, јамчим вам да ме више нико неће наговорити да се жалим!

То је једини разлог, што толике шантaже остају некажњене.

За цело судба овог несрећног пона није завидна. Али, зар не би имало начина ухватити уцењиваче и избећи некорисне скандале за њихове жртве, наређујући тајност за све спорове уцењивања? Истина, да и тајност има тако исто доста незгода! Али је овде нужна и може не бити онако строга, као код ратних савета, јер адвокати имају права да учествују на седницама.

У кратко, већина људи, који су жртва уцењивања ове врсте, не заслужују пажње; готово увек иза њих постоји подозрење на какав низак корак. Али као год што се не истражује, да ли је жртва бонетер¹⁾ играла у бонето-у²⁾ с намером да краде и као што се хапси бонетер, тако исто полиција и суд не треба да воде рачуна о рђавим навикама човека, који је жртва уцењивача.

Уцењивање најпре треба да буде кажњено; после ће се видети, да ли на жа-

лиоца треба мотрити. А да би уцењивање било кажњено, нужно је да јавност спорова те врсте буде органичена.

То је једна од првих промена, које ми изгледају тужне... за полицију у будућности.

Уцењивање је један од најчешћих преступа у Паризу, а поред тога један од најнекажњивијих.

То је тако истинито, да, за време докле сам ја био шеф сигурности, није било дана, кад се не појави какав нов начин уцењивача.

Било је дана, кад сам пре подне примао по седам или осам лица, која би дошла да се жале како су уцењена.

Једнога дана дође један врло честит индустријалац, са сузним очима.

— Слушајте, господине шефу сигурности, рече ми, ја сам најнесрећнији човек који постоји. Моја кћи испрошена је за једног чиновника у посланству, и који је од угледне фамилије. То је сјајан брак, којим се ја јако поносим, али знам да ће, ако се открије породици мога зета једна страна мога живота, брак бити покварен.

„То ћу вам сад рећи.“

„У почетку своје трговине у провинцији, ја сам чинио рђава дела. О! ја не дугујем никоме ништа, будите мирни. Ја сам одавно повратио поштовање и чикам сваког онога, који би нашао ма једног мог поверитеља. Али ту појединост моје младости, тај пад, за који чак ни моја кћи не зна, неко је докучио, и тај неко обасипље ме анонимним писмима, претећи ми, ако му не пошљем post-restante неколико новчаница од по хиљаду франака, да ће известити мога будућег зета. Шта да радим? Ако платим један пут, то ће се уцењивање непрестано продужавати!“

„Ви једини, господине Гороне, можете ме спасти!“

Ја наредих истрагу с потпуном нужном обазривости, и успех да сазнам ко је био уцењивач.

То је био сам синовац индустријалчев, синовац, кога је он одгајио и кога је сматрао као свога сина!

Неваљалац, који беше мали лумпарош, признаде ми, да је измислио најпростији и најбржи начин, да дође до две хиљаде франака, колико му је било потребно да да некој љубавници, — да уцењује свога ујака.

Друго још одвратније уцењивање.

Неки протестански пастор посетио ме, па пошто ми је признао да је био љубавник једне удате жене, врло угледне породице, и шта више чувене због нарочите строгости, повери ми да су он и она били изложени покушају срамног уцењивања. То је било увек исто класично захтевање новаца, да се пошље на какву поштанску станицу, иначе, у врло кратком року, претило се, да ће се известити муж женин.

И овог пута наредих истрагу и пронађосмо тога уцењивача, као и остале. То је био главом син отмене госпође: младић који је страсно волео музику и који је, свевајући одавно о некој скупоченој виолини, коју му отац његов није хтео узети, смислио да уцењује своју матер, како би и он могао свирати!

¹ boneteur > крадљивац у три корака.

² bonneteau = игра карата, у којој је лако красти.

Тај млади обешенак, прислушкујући на вратима, докучио је тајну своје матере, па је потражио по фијокама и дочепао се једног писма.

Набрајање уцењивања дуже је, по набрајање светаца. Ја не бих никад завршио, кад бих хтео причати само најинтересантнија.

Уцењивање је један од главних задатака шефа сигурности, који мора да врши послове ове врсте с особитом смотреношћу. — Али враћам се на „Дан шефа сигурности,“ један сасвим обичан дан...

Декорисани господин, који је дошао да се жали на уцењивање од неких беспосличара, отишао је од мене умирен мојим обећањем да ћу похапсити његове гонимоце.

Нека госпођа извесних година уђе. С много учтивости распитује се о мојој фамилији; за тим почиње... Боже небесни! та то је нека луда:

— „Господине Гороне, ја се уздам једино у вас да ми можете повратити моја права. Ја сам унука дукиње де Бери, а доказ је то, што имам кривов цвет на левој стражњици. Господин шефу сигурности, потрудите се дакле те разгледајте!“

Несрећница већ загрће своје сукње, те имам грдне муке да их јој спустим!

Полако одведем је до врата објашњавајући јој, како ја немам моћи да сбацим Председника Републике, те да је повратим на престо њених предака.

Био сам тако речит, да она оде на смејана, без сумње да покаже свој кривов цвет чиновницама већег степена. Али она ће опет доћи. То је кобно; — луде су штићеници шефа сигурности; она ће опет доћи, као и она друга, која је долазила више од седам година, бар један пут месечно, да ми прича како је она била кћи царице Евгеније. По несрећи све луде нису тако мирне као ове две жене. Видео сам и такве, које тврђаху да имају течности у рукама, глави или ногама, и које за неколико минута ступаху у такво одушевљење, да сам био принуђен да их пошаљем у управину (Депоску) болницу.

Ово ме подсећа на један драматичан догађај, у ком сам и сам учествовао. Г. Х..., вини чиновник једног великог надлештва, с којим сам био у пријатељству, пише ми једнога дана и препоручује ми једног младића за кога се он заузимао и кога су, као што је изгледало, прилично кињили и гонили сродници из провинције.

По себи се разуме, ја примих тога младића врло љубазно и отпочех с њиме разговор. После пола часа, ја сам био на чисто са својим убеђењем. Он тврђаше да су рођаци из провинције гледали да га убију, и да он налази њихове прсте у свима најнезнатнијим неприликама у животу.

— Драги мој, рекох ја своје пријатељу, кад га после неколико дана нађох, ваш младић је луд. Код њега је у зачетку лудило гоњења.

Ја вам јамчим, да је тај младић тих, миран.

После извесног времена, „тихи и мирни“ младић дође понова к мени.

— Господине Гороне, рече ми, хоћу да вам покажем колико сам омрзнут од своје

фамилије. Ево једног лонца с медом, који ми је она послала а он је отрован. Дајте га да се испита (анализира).

Утишах свога посетиоца што сам боље могао, па одох к своје пријатељу чиновнику.

— Бојим се имаћете право, рече ми он овога пута. Примио сам код мог штићеника чудновате мислим, које су ме поразиле; али свакојако, то је честит момак потпуно нешкодљив. Његово је лудило мирно!

Ја се нисам никако слагао с тим мисљењем. На против, у извесним тренутцима, младић ми је изгледао јако узнемирен; али не могао убедити Г. Х...

Међутим, био сам тако потресен овим несрећним догађајем, о коме сам поднео рапорт управнику, рапорт који је за тим послат шефу болнице за душевне болести.

Једва да је било прошло шест месеци. Једнога јутра кад сам пошао на пут за Лондон, сретох се с једним комесаром полиције на кеју де л'Орлож.

— Знате ли, рече ми, да је Х..., ваш пријатељ, управник..., сад, пре једног часа, убијен?

— Како то? узвикнух ја, дирнут овом вешћу, а ко га је убио?

— Нека луда!

— То је, узвиках ја, мој лудак!

Убица је, заиста, био „мирни и нешкодљиви“ лудак.

То јутро, кад је мој пријатељ читао новине, прекрштених ногу, лудак се кришом привукао и размрскао му лобању револверским метком.

Чувајте се мирних луда; оне су готово увек тако исто опасне, као и немирне луде.

Како је потребно да случај увек меша међу ствари са свим жалосне врло смешне стране, и против воље, дознав тако за смрт свога пријатеља, ја се сетих лонца с медом, који ми је био оставио мој млади лудак. Шта ли је било с њиме?

Вратив се на кеј де-з'Орфевр, упитах служитеља канцеларијеког сећа ли се шта је било с лонцем меда, који сам му дао на чување. Видех сиротог човека како бледи, савија прсте.

— Господине комесару, рече он збуњено, приликом наше сеобе са кеја де-л'Орлож на кеј де-з'Орфевр, ја сам нашао лонац. Мислио сам загубиће се, па сам га однео својој кући, где смо мед појели.

— Несрећнице! узвикнух ја, подражавајући славну реч, ви сте се сви отровали!

Сиромаш мој служитељ беше се у један мак страшно збунио; за тим се поврати, помисљајући да је више од два месеца прошло од употребе отрова и да, код куће његове, нико није био болестан.

— Шефу, рече ми агенат, који се налази пред мојим вратима, доцкан је. Ако пристајете, ја ћу рећи да сте изишли: иначе никад нећете доспети да потпишете пошту. Поред тога имате испит приправника целатских.

Ах! јест! испит приправника целатских! опет један од оних старих препотопских обичаја, против којих сам провео своје време у протестовању. Питам вас

нешто у чему су г. Тејлор, г. Кошфор или ваш слуга способни да цене специјалне склоности цеке индивидуе за сечење главе!

Да ли је због тога, што није било више кандидата г. Дајблер изгледао вечити; или због тога, што се, најзад, појмила бесмисленост тога испита? Последњих година ја не видех више ученике-целате; али по мом доласку у службу, то је била једна од прерогатива шефа сигурности, да врши испитивање кандидата целатских.

Каква чудна неприлика! Неки богослов раскинув са црквом, који тражи зараде на ма који било начин, тражи у исто време место кочијаша фијакерског и помоћника целатског; неки адвокатски писар намамљен романтичним називом „Целат,“ неки писмоноша који вели да је то добар положај, у коме се не ради свакога дана; момци месарски, којима је све једно заклати овна или одсећи врат једноме човеку. И шта знам ја још!

И ако ми је Берже, помоћник Деблеров, поклатио једну врло лепу гилотину од махагона, која се може видети на камину у мојој канцеларији, нисам захтевао од приправника да предамном врше пробе, чак ни на фигурама од хартије. Ја сам се задовољавао да ставим у протоко побуде које су их, по њима, обвезивала да моле за наследство господина из Париза.

Одговор тих целатских приправника, својом отрцаности, огадали су свима творцима романа. Они би се сви могли потпуно овако укратко свести: „Ми би смо желели место добро плаћено, где нема много рада.“

Што се тиче предрасуда гомиле, неописаног страха, који у пркос свему изазива у нашем друштву човек, чији је занат да убија, није се један једини тиме бавио, па чак и имао потпуно способност за разумевања тих ствари.

— Шефу, још једна госпођа моли да уђе к вама, тиче се ствари сигурности.

Висока млада женска, покривеног лица троструким велом, тако густим да је потпуно немогуће распознати јој црте лица, уђе у моју канцеларију:

— Господине Гороне, мој ће вам поступак изгледати, може бити, чудноват; али ме већ одавно мучи ово искушење, да не могу више да издржим: ја дођох да вас замолим да ме примите у службу полицијску!

Ја објасним, на моју велику жалост, да никако немам чиновника женскога пола, као у политичкој служби, и да је сва помоћ коју политичка полиција може имати од женских, згодном приликом, какво корисно обавештење...

— Али ја не дођох само то да вам понудим, г. Гороне. Знајте, ја имам врло важно обавештење у овом тренутку. Г-ђа Ђ..., у улици Ђ..., не само што држи тајно проститутску радњу, него још сваку ноћ приређује играње рулета.

Ретко да прво обавештење, које даје полицији једна женска, није освета каквој супарници или неверном љубазнику.

Добио сам их много од полицијских наметљиваца, готово толико исто као од назови отмених људи, жељних да буду награ-

ђени за обавештења, која су услед самог свог положаја били у могућности да дају.

Многе сам послао у кабинет управника, где им се могла показати нарочита служба, која се захтева од тајних политичких чиновника. А ја сам примао само она обавештења, која су могла стварно послужити за изналазак злочинаца; али ја сам увек био неверљив према овој врсти „помоћника“, што ми, у осталом, и није било некорисно.

На послетку могао сам око осам и по часова у вече сести за сто, навући прне хаљине и паметити се у Оперу у какву угодну фотељу, у тренутку кад почиње трећи чин Хугентота.

Ретке су пријатне вечери за шефа Сигурности. Али тек што је пала завеса у финалу: „Да живи наша краљица! Да живи најлепша лепотица! Живела за увек!“ а, у пролазу између фотеља у оркестру, ја спазих лице мога секретара Дикрона.

— Шта је?

— Шефу, рече ми он, треба одмах да се вратите. Ви знате дружину из Пантена! оне лопове, оне разбојнике друмске... судија вам их је уступио за ноћас. Ну он је изашао из судске дворане тек врло доцкан, а кад су ти адраповци доведени у сигурност помишљало се најпре да им се понуди, да једу и ми вас нисмо могли извести пре но што сте отишли.

Ето! тако је писано да ја не могу чути какву оперу до краја.

Имао сам само да узем свој врсканут, па да пођем са Дикронсом, обузет одмах љубављу за послом, ватром оне грознице, која овлада полицајцима, кад осете да су спремни да дођу до циља, који су себи поставили Дружина из Пантена! Већ три месеца како у Мазасу имамо двадесетину бусија, страшећи неколико месеца палидулу на северној страни Париза, и не могамо од њих добити никакво признање.

Ми смо знали, да су ти неваљалци починили више од стотину крађа, или напада с оружјем у руци, и једва да их има седам за које су неки од њих признали. За остатак није било доказа.

И ја и судија бежасмо на крају малаксали услед те енергичне одбране. Извесно да су лупежи наши начин да буду у преписци с Мазасом, по свој прилици кроз чувену акустичну цев — les water — closets — којом су се послужили Менеган и чланови дружине Катис да скроје план о бегству.

Сви су се споразумели о општем одрицању и очевидном смишљеном ћутању. Заморен, не могући ништа од њих докучити, судија их је мени уступио.

— Старајте се, рекао ми је, да одатле ишчупате што у вашој кујни сигурности.

За тај циљ ја сам тражио да ми се уступи једна цела ноћ, да их не враћају у Мазас и да ми се оставе на расположење до сутра.

Преко дана не бих имао довољно времена да испитам ове угурсузе као што бих желео; било ми је немогуће да их кувам, као што говораху чиновници.... За пакост, судија ми је нехотично поверио ову ствар баш тога вечера, кад сам мислио да чујем Хугентоте до краја!

Свеједно, већ сам био заборавио Мајерберову оперу, кад стигох на кеј де — 31. Орфевр, обузет страху као ловац који зна да ће наћи дивљач на леглу.

ПЛЕБЕЈАЦ*)

Ако је Пазуљски аристократа робијашнице, то је Антонов, по надимку Балдоха, најпрезренији међу плебејцима њеним.

У затвору окованих понашају се према њему с увредљивом ненажњом.

И то не због тога, што је он учинио што, што је у очима робијашнице за осуду, већ, овако.

— Какав ми је то човек! Ни Богу свећа, ни ђаволу жарач! — Једном речју — Балдоха!

Специјалност Балдохина је било — за дављивање.

Он је задавио у свом животу....

— Стани! Колико? — пита сам себе Балдоха, прегибајући чворновате прсте, и увек се побрка у рачуну.

— Једанаест душа!

И никада није видео више новца од 10 рубаља.

Антону Балдоху има 54 године, по изгледу испод четрдесет, а по памети још мање.

Фигура необично неспретна, лице чвораво и изглед ружан.

Родио се у Москви на Хитровки. Није знао ни за оца ни за матер. Одрастао је у дому за преноћиште.

Када хоће да исприча нешто необично и величанствено из свог прошлог живота, он каже:

— И наручим ја себи браћо моја, по тупета пива.

Он говори на једном нарочитом језику, смеси хитровског, робијашког, просјачког и лоповског жаргона.

За њега је човек — пасажер.“ Он не ниште већ „гађа пасажера,“ не дави већ „заврће.“ Мали лоповски боксер, за њега је „гитара,“ часовник „главица лука.“

— Звизнути пасажера гитаром по тингари, па лукову главицу смазати. Шта ћеш боље!

— Дозволите, ваше високоблагородије да вас гађам! — говори он, прасећи гривенак.

Дешавало се, да је он дигао и „лукове главице“ и брилијанте, но цео му је живот прошао у трајама: „дигнув ваљану ствар ишао је ка купцу краденога еспапа, и њему су давали за ствар која вреди стотину рубаља:

— Рубаљ, много је две!

Он је одмах пропијао то, и сутра се будио опет гладан, промрзнут и без одела.

И то не што је био пијанац. Но није навикао на то да има какву сопственост, а када су му другови „ради посла“ набављали блузу од плаве чоје, чизме на боре и шешир, он је то одмах по свршетку „посла“ страћавао, враћајући се у „пробитно стање.“

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевича.

Московски староседиоци памте још знамениту лоповску дружину, која је пустишила у Замоскворечју, „замоскворечке башибозуке,“ како су их прозвали.

Чета је држала московљане у страху и трепету. У вече, у усамљеним улицама, скидали су пролазницима капе с главе, кидали јане с бунде, отимали часовнике и кесе. Обично пролазника у усамљеној улици, стизале су лаке санке, с њих су скакали двојица, пљачкали пролазника, пењали се у санке које су летеле као стреле, и онда зови ако ти помаже.

Осим тих дрских и отворених пљачки, дешавала су се непрестано убиства.

Давили су богате, самце, обично староверце.

— Зашто староверце? — питао сам Балдоху, јунака свих тих похода.

— Староверце? због тога, што је „подводач“ — крчмар био староверац, па је све своје у главу знао.

У чети тих „башибозука“ Балдоху је био специјалиста за дављење.

Већином он се погађао на парче: удавити, — добити одело и десет рубаља.

— Зашто то тако? То је твој занат, шта ли?

— Дабоме да је мој посао.

— Па јеси ли му се учио, шта ли?

— Дабоме да сам се учио. Без науке ништа не бива.

— Где си се учио?

— А по крчмама. Седи тако неко поднапит крај зида. Одмах га за грло, а главом о зид.

— На смрт?

— Зашто на смрт! Ја баш из све снаге. А тек толико да би луковицу дигао, а да не писне.

— А други то без тебе нису умели да ураде, шта ли?

— Умели су. Али се други боје. А ја ништа. Кажем, не успеју да писну. Ви сте можда слушали у Орлу је био такав случај, јувелира су опљачкали, и мајстора су задавили. То је било моје дело. Мене су у Орел нарочито повели. Узели ме за сваки случај. Мислили су дању да изврше то дело с убиством, а извршено је ноћу. Завукли се они у дућан, а ја стојим за задњим вратима и стражарим. Кад одједаред иде мајстор. Живео је поред дућана. И то, ето како!

Преграда, за преградом други квартир, а тамо шваље седе и певају. Свака се реч чује. Уздахне, — чује се. Ту треба рука! Откључа он врата, само што их отвори, а ја њега за грло па о земљу. Да је зенуо! Ја га положим на патос, а тамо певају. Ништа чуле нису.

Говороћи о својој „умешности,“ Балдоху се веома одушевљава, и једном показујући ми, како то треба радити, некако у тренутку подбаци уза мене ногу, једном руком ме сподби по среди, а другу принесе ка грлу.

Ја нисам успео тринути, а нашао сам се потпуно немогућан у његовим рукама.

Балдоху је побледео као крпа, сав се тресао, подигао ме да станем и одскочи:

— Ваше високоблагородије!... Оппростите!... Тако ми Бога, нисам вас хтео.... Тако у разговору...

Хтео је да клекне предамно. Морао сам да га умиравам.

Он, без порицања „воли свој посао.“

Оно, у осталом, то је једини посао који он зна. Једино његово средство. Када га веома најде робијаша, — он се једино тиме брани:

— Сподбићу за гушу, нећеш ни зенути.

Осим тога „свога посла,“ Балдоха је и писмен. Научио је у заводу за поправљање.

— Писменост ме и упропастила!

„Вашибозуци“ су уловљени благода рећи Балдохи.

С другом он је отишао код једног самца старца дрвара, ко бајагим да купе дрва.

У сред разговора, Балдоха удави старца, претресу га, поломе све у стану, — ништа не нађу.

Идућег дана, читајући у крчми новине, он прочита и за то убиство:

— Новац, — близу тридесет хиљада, био је сакривен у доколеницама покојниковим, и остали су недирнути.

Балдоха се раскикотао.

— Шта се смејеш? — питао га је крчмар.

— А како не! Староверца неког вечерас су у Сокољнику убили неки, свуда су тражили новац, а он био у доколеницама.

„Убиство у Сокољнику“ дигло је грдну ларму у Москви. Сва се полиција дигла на ноге. Од крчмара су дознали за подозриви смех Балдохин, ухватили су га и навели да је признао.

— А зар си ти тако спокојно ишао, на такав посао?

— А него шта? Оно истина, мало је незгодно. Али ја сам увек пред „посао“ пио по флашу водке, да подгрејем крв.

Како он подноси робију?

Када сам га једаред питао за казамат. — Казамат? Ничево! Као ноћни азил на Хитровки.

ТАЈАНСТВЕН ДОГАЂАЈ

криминална прича

Халбергерова смрт беше изазвала велику узрујаност. Консул Халбергер, један од најбогатих и најугледнијих људи у целој вароши, умро је изненада без икакве знака неке болести у својој четрдесет првој години. Ускоро за тим — било је то једне суботе — састадох се с мојим пријатељима у једној пивници. Сви су говорили само о тој ствари, о поведеној истрази и т. д.

Доктор Кумер, наш незаборавни пријатељ — сад и он почива већ у хладној земљи — ћутао је као закован.

— Да ли је у опште тако нешто могућно? узвикнуће ректор Вогт, окренувши се Кумеру. Сви зането погледасмо у доктора.

— Да ли је могућно?... Све има свог природног узрока, питање је само, да ли ћемо га ми пронаћи... Под овим небом има много ствари, о којима ваша школска философија ни појма нема.

— Е, дед нам испричајте нешто, господине докторе, рече референт Волф, особити докторов поштовалац.

— Драге воље... само ако ме хтеднете слушати... Испричаћу вам један загонетан случај, који сам на крају крајева расветлио.

Сви се примакоше ближе, да би могли боље чути.

— Од тада је могло проћи десет година. Ја сам тада у Хамбургу имао добру праксу. Једног хладног зимског вечера седео сам уз камин, пушио цигару и прелиставао један нов научни часопис, који ми је послат на виђење.

У том пријатном расположењу био сам узнемирен. На капији зазвони звонце, а ускоро за тим у собу уђе један господин од својих тридесет година, по чијем се држању видело да је био аристократа.

— Моје је име Едгар Харденштајн, рече он, пошто је на сто спустио једну посетницу. Видех, да је карта била украшена неком круном или грбом. Замолих га да седне.

— Хвала, рече он просто. За тим после малог размишљања настави: „Морам вам испричати једну чудну историју, господине докторе; ја мислим да ви морате све знати ако хоћете да ми пружите своју лекарску помоћ.“

Кад ме погледате, мислићете као што и сам мислим, да сам јак и здрав. Моја два брата била су још пре две године здрави као и ја — ваљани јахачи и ловци, и обојица су умрли од махне срца. Кад је мој отац умро пре три године дана, предузео је наше породично имање у Хорстехуду мој најстарији брат Бото. Он је тада био потпуно здрав, али после годину дана је умро. По том је имање наравно пало на мог другог брата. И он је умро после неколико месеци. Опет су лекари говорили о некој махни срца, не могући ништа подробније о томе рећи. Ја сам једини син, који сам још у животу и још ове недеље примићу на управу имање. Ви ћете појмити да се ја не могу одупрети извесном страху. Можда ће бити важно, да добијемо уверења, да сам био потпуно здрав, кад сам примио имање, и стога вас молим, да ме сад прегледате.

— Ваша ствар је одиста врло чудновата, рекох ја, кад је он довршио и у своју се столицу завалио, а зној му у крупним грашмама с чела лио. — То је одиста чудан случај, у толико више што махна срца не спада у болести, које човека одједаред, изненада сруше... Да ли су иначе какви симптоми сумњиве природе били скопчани са смрћу нашег брата?

— Не, ни сами лекари нису били на чисто, од какве је болести боловао. Али главно је, да су констатовали да је умро од мане у срцу.

— Ја сам мишљења, рекох ја, да би се та ствар још могла испитати... Најпре бих био рад да констатујем, како је с ва шим здрављем.

Затворих врата и рекох му да се свуче. По том га прегледах по свима правилима науке и уверих се, да сам имао пред собом човека непрекорна здравља. Његово

тело било је очеличено разним спортовима, довољно јако да поднесе најтеже страпаце.

— Све је у реду, рекох. Не налазим ништа што би дало повода ма и најмањој сумњи. Међу тим ја бих морао чешће да вас виђам, да ми не би умакао из вида ни један сумњив моменат.

— То је баш оно за што сам вас хтео молити, одговори он. Ви бисте ме ослободили једног великог терета. Ја се уздем у вашу помоћ. Сутра путујем у Хорстехуд. Моја кућа вам је увек отворена.

Рекавши то опрости се са мном.

Више по један сахат седео сам и премишљао о тој ствари. Било је одиста чудновато, да два човека у кратком размаку времена од две године умру од мане срца, и то два потпуно здрава човека, који су наследили велико имање.

* * *

После неколико дана био сам у Хорстехуду. Лепа, у бршљан и зимзелен обрасла зграда, беше идеалан летњиковач. Нађох господина Хаденштајна. Он је био мирнији но оног вечера.

— Ја ћу да вам упутим неколико питања, која немају никакве везе с медицином, рекох му. — Ко би у случају ваше смрти наследио имање?

Он ме погледа зачуђено, али мирно.

— Оно би, рече он, прешло на једног мог удаљеног рођака, који је сад у Лондону директор једног великог индустријског удружења. Он је дуго времена био заступник великог лондонског машинског друштва „Унион“ у Индији и тамо је, кажу, стекао велико имање.

— Јесте ли га кад год видели или што о њему чули?

— Нисам могао, одговори он, али мој најстарији брат добио је од њега једино писмо, кад је мој отац умро — изјаву саучешћа.

Грофово лице мало се намршти. Беше очевидно, да му је било непријатно, да се који његов рођак ма на какав начин сумњичи.

Имао сам много посла, те сам тек после неколико недеља отпутовао у Хорстехуд. Ја нисам добијао никаквих писама, који би дали повода бојазни.

Кад сам поново дошао, господин Харденштајн, који као да беше стекао великог поверења у мени, проведе ме кроз све просторије старе куће; беше то одиста дивна грађевина. Он ми показа и обе оне собе, у којима су умрла његова несрећна браћа; али ни ту не нађох ништа, шта би могло изазвати ма и најмању сумњу. Рехох свом клијенту (кога нисам ваљда могао сматрати за пацијента), да су његова браћа одиста морала умрети од мане у срцу, као што су то лекари рекли. Међу тим овај пут морао сам ја код њега констатовати промену у радњи срца — чешће прекидање откуцаја. Али то се дешава и код људи нормалног здравља и не оправдава бојазни. — Саопштих господину Харденштајну своје опажање.

* * *

После месец дана показаше се код Едгара, који ми је био постао прави прија-

тељ, први пут озбиљни знаци тешког обољења. Он је у највећем степену патио од срца; срце је радило бурно; удари су били врло јаки, артерије су биле и ударале а дисање је било убрзано. Час би се опет срчана радња умањила и дисање веома убрзало.

То ме испуни силним ужасом. Зар да и он као и његова браћа умре од те страховите, загонетне болести, од које пре неколико недеља није било никаквих симптома?

— Мени се чини, рече ми Едгар, да је то најчудноватија бољка што је знају лекари. Све ми се чини као да ме неко лагано убија.

— Лагано убија!... Те речи су ми цео дан звониле у ушима. Да ли је тако што било могућно у деветнаестом веку? Оканих се те мисли као луде.

Затим уговорих с мојим пријатељем читав план за војну. Било је потребно да се слуге тачно посматрају, да се свако јело, свако пиће тачно испита. Зато сам морао више дана остати у замку.

Срећом код слугу сам још од почетка био представљен као грофов школски друг. У моју собу, која је била у побочном крилу, био сам спремио неколико справа ради испитивања животних намирница. Из обазривости радио сам само ноћу, дању је све било затворено.

Одмах хоћу да нагласим, да најбрижљивија хемијска анализа није показала ништа. Напротив! Храна је била изврсна, да ја и мој пацијент бољу нисмо могли желети целог века.. Шта да се ради?

Ја сам готово непрекидно посматрао слуге. Проучавао сам сваки њихов покрет, сваки израз лица... уображавао сам, да сам употребио све вештине једног криминалног комесара, али ништа, баш ништа није откривено.

Грофово стање није се погоршавало толико нагло, али се ипак погоршавало тако, да сам то погоршање могао констатовати приликом сваког прегледа срца. Кињо сам свој мозак не би ли нашао нов пут за решење загонетке. Једне ноћи, кад сам тако премишљајући лешарио у мојој постели, паде ми на ум, да би могао бити још једини сумњив човек — сам Едгар. Та ми мисао сама беше некако дошла у главу.

— Како спаваш? упиташ Едгара су-трашњег дана.

— Не могу да се пожалим, одговори он безазлено.

— Али мене би то веома умирило, кад би ноћу био уза те, рекох му. Јер ако би наступила криза...

— Кажу истину! да ли ћу ускоро умрети.

— Твоје стање одиста задаје брига, али није за бојање. Међу тим ја сам рад све да употребим. Допусти ми да спавам овде у књијници до тебе.

— Добро! Наредићу да се намести та соба.

— То не! Спаваћу на канабету. Веруј ми... да је тако боље... не треба да и то знају слуге.

Та напомена га је убедила.

Гроф је имао обичај да спава крај отворена прозора. Једно горње прозорско крило било је отшкринито. Ја сам ту меру из хигијенских разлога могао само да одобрим, пошто је прозор гледао у диван врт. Међу тим бејаш наредио, да се то крило ни кишну или бурну времену затвори.

Једне ноћи паде ми на ум, да прозор затворим, јер се спремао олуј.

Али кад сам био на прагу између обе собе и видео да гроф тврдо спада, опет сам се вратио у своју постељу. Нисам га хтео узнемиравати. Ако би наступила олујина било је још времена, да га пробудим.

У тај мах чух неки чудан шум на зиду који је био с лица; шуштање лишћа на бршљану, којим је зграда била обрасла, за тим као неко повлачење уза зид. Чинило ми се да сам се био укочио од ужаса. За тим се чуо лаки звекет прозора спаваће собе.

Прозор се није могао видети из моје постеле, али ја сам чуо сасвим јасно, како се нешто на врховима прстију привлачи пацијентовој постели.

Не знам шта ме је било везало за постељу, да ли страх од тог непознатог или жеља, да решим загонетку.

Чинило ми се као да сам у мраку видео једну сенку, али после неколико тренутака чуо сам опет шум и шуштање на спољњем зиду.

У тај пар загреме и пуче гром. Гроф скочи уплашено из своје постеле.

Запалих свећу и похитах свом пријатељу. Описах му било.

— Шта ће ти то сад? рече он зловољно. Све је улалудно.

— Буди паметан! то мора бити, ја ћу те отети од једне ужасне опасности. Тако... и сад разголити руку... морам прегледати кожу... Чекај, донећу микроскоп.

— Не разумем те... Шта ће ти то!

— Објаснићу ти... Мислим да сам решио загонетку.

Кад сам узео микроскоп, брижљиво сам прегледао пацијентову кожу. Наједаред дрекних; нашао сам оно што сам тражио. На доручју и рукама налазиле су се малене тачкице, које голо око није могло видети, и кроз које је грофу на неки начин уношен у тело лаган али смртоносан отров.

— Истините су речи, које си пре неколико дана изговорио. Тебе неко лагано убија.

Он скочи са своје столице; али се с боним криком завали натраг и притисну руку на груди. Ненадно узбуђење било је и сувише снажно за ослабело срце; али после неколико минута он се опорави.

— За име божје; објасни ми.

— Добро! Одговорих ја. Ако је злочин по средини он мора имати и свог мотива. Међутим једини мотив може бити тај, што је потребно, да неко дође до твог имања. Кад си ми ти причао, да би у случају

твоје смрти добро прешло на једног далеког рођака, који је био у Индији, узео сам одмах да читам књигу о отровима. Нашао сам да у Индији има извесан отров, који полако убија. Али да би се тај отров могао и уштрцавати у крв, до тог сам закључка дошао ноћас, кад сам опазео тог лопова крај твоје постеле. Теби је ноћу, кад спаваш, убризгиван отров. Али још има времена да се спасеш.

Три ноћи сам лежао скривен у спаваћој соби, с запетим револвером и непрекидно гледајући у отворени прозор. Али ништа се не зби.

Четврте пак ноћи одигра се комедија. Бејаш лако задремао, кад али ме пробуди шум на прозору.

И неко је улазио. То није била авет, већ човек од меса и крви... и то врло снажан, крепак човек.

Полако привуче се тај лупеж спавачу. И таман га додирну својом фином иглом, кад али ја дигох револвер и опалих.

После пуцња наста крик. Тамна прилика сруши се на под.

Наста врева и забуна. Слуге појуреше у собу. На поду је лежало тело једног неваљалца, који је убио два човека и био на путу да убије трећег — мог пријатеља.

Едгар је познао у њему свог сродника из Лондона — човека, који би био наследио Хорстехуд, да му је ђавољи план испао за руком.

Рана није била смртоносна, те је убица био излечен и морао отићи на робију. Међу тим мени је пошло за руком, да Едгара излечим потпуно. Своју љубав пре-нео је и на моју кћер, која му је већ неколико година жена и која с њим врло срећно живи. Позвали су ме баш да ове године код њих проведем божићне празнике.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

«Код овога суда налази се десетак тужаба, које су му поднесене за иступне кривике пре месец и више дана, по којима суд није ништа радио, јер није био сигуран, да ли је по чл. 94. тач. 4. под б. закона о општинама, он надлежан или не.

Како је сада последњим изменама измењена тачка 4. под б. зак. о општинама, и судовима општинским дато право суђења за све кривике из III части кривичнога закона, то настаје питање: да ли суд општински може сада да предузме и доврши истрагу по тужбама предатим пре ових последњих измена у закону о општинама, када није био надлежан.

— На ово питање одговарамо:

По свима тужбама, које су се затекле код суда, ако нису кривике застариле, општински суд може да предузме истрагу и казну изрекне, јер на то има права по поменутој измени.

Ако је раније по неким тужбама чинио и извиђај, сада нека обнови ту радњу, како му се не би могла порицати надлежност извиђања.

II.

Један општински писар пита:

«Пре неколико дана, царинарница п.-ска, спровела је овоме суду једно лице, са наредбом, да га суд држи у притвору до даље њене наредбе, јер је вели, ухваћено у кријумчарењу.

Како је овај захтев дошао од старије власти, општински суд га је извршио и дотичног притворно, али се боји да због овога не дође до какве одговорности, што овај лежи у притвору код њега као ненадлежне власти.

На питање учињено царинарници: докле ће овај остати у притвору, она је одговорила да ће он остати до даље њене наредбе, јер вели, и она сама не може да одреди рок, до кога би могла бити готова са истрагом и одлуком.

Да би суд био на чисто, да ли он овим притвором не врши какву незаконитост, стављено ми је у дужност да замолим уредништво, да оно изволи по овоме дати своје обавештење, што ја ево овим и чиним.»

— На ово питање одговарамо:

Не чини општински суд никакву незаконитост, што врши захтев царинарнице неке, јер она има права да ову услугу тражи од њега.

Да би суду било ово јасније, ми ћемо штампати овде чл. 156 царинског закона, из које га она црпи ово своје право, а који гласи:

«Кад се учинилац (извршилац) кријумчарења ухвати на делу, а није у могућности да прорачунату казну плати, или је довољно обезбеди, притвориће се и у притвору очекивати извршну одлуку.

Овакво лице царинарница ће спровести најближо полицијској или општинској власти ради стављања у притвор најдаље за 24 сата. Одлуке по оваким кривицама царинарница доноси одмах.

Време издржаног притвора рачунаће се у издржавање казне.»

III.

Један срески писар пита:

«За наплату извесног потраживања приватног повериоца, ја сам пре 20 дана продао једну њиву Ранка Ислића, и пошто је продаја постала извршена и купац положио новац, треба сада да учиним распоред са новцима, пошто на продатом имању нема других интабуланих сем повериоца, за чији је рачун продаја и извршена.

Распоред ових новаца омета Пореско одељење, које тражи да му из новца, добивених продајом поменутих њиве, пошаљем 150 динара, на име пореза, колико Ранко дугује на целокупно своје имање за ову годину.

Ако бих одговорио захтеву одељења, онда за интабулисаног повериоца, за чији је рачун продаја и вршена, не би остало више од 100 динара, јер је њива продата за 250 динара.

На захтев среске власти, да одељење јави, колико Ранко дугује само на ову парцелу, оно је одговорило, да тражи целу суму пореза, који он дугује, пошто, вели, држава има права да се наплати из којег хоће дела његове имовине.

Поверилац, опет, са свим разложно тражи, да се порез наплати из покретности Ранкове, коју овај има, јер се он, иначе, лишава залог, пошто је Ранку остало од имања само још онолико, колико му се по §. 471. грађ. суд пост. не може продати као земљополцу.

Моли се уредништво, да изволи изнети своје мишљење: да ли је овај захтев одељења законит или не?»

— На ово питање одговарамо:

По члану 108. закона о непосредном порезу, право државно на наплату пореза првенствено је, и искључује све остале повериоце, без обзира на њихова обезбеђења.

Према овоме, а с обзиром на то, да држава не задужује грађане на сваку парцелу посебце, него извесне објекте узима само као помоћно средство, да изнађе укупну суму, коју извесно лице треба да да држави, она има права, да ову укупну суму наплати из којег хоће дела дужникове имовине, ако нема покретности, која се првенствено продаје, па, наравно, ако је и код Ранка такав случај, она може да наплати цео порез из продате њиве.

По томе, среска власт мора да пошаље целу суму, коју тражи одељење, а поверилац има права да тражи надлежним путем, да држава води рачуна о обзирима целисходности, и да њега не лишава залог, кад Ранко има друге имовине, која се за порез може продати, а међутим, за приватне се дугове не би могла продати, те би поверилац био лишан наплате.

Ми верујемо, да би држава у овом случају урадила онако како је право, и како се неће оштетити приватни поверилац.

IV.

«Општина п.-ска, која се састоји само из села П-а, има једну утрину, на коју су сељани одавно бацили око, и ради би били да је међусобно поделе.

Око тога се бакћу толико година, али нису нашли начина, пошто закони то бране.

Међутим, ове године као да ће доскочити надзорној власти, јер ће за кратко време имати сви јавне исправе о својини.

Ево како ће то бити:

Они су се споразумели и поделили утрину по пореским главама.

Да би сада дошли до каквих исправа о својини, они су се договорили, да сусед тужи судца за заузеће, и то или онај признаје, или се утврђује сведоцима.

Општински суд, наравно, по признању или сведоцима сведока, досуђује дотичноме оспорено земљиште, и како се осуђени не жали, то пресуда постаје извршном, и она је после доказ о својини, по коме се може доћи и до убацивања.

Ни једна од ових парцела не процењује се више од 100 динара, да не би спор премашао надлежност општинског суда.

Може ли се и како стати на пут овој ујдурми?»

— На ово питање одговарамо:

И може се и мора се стати на пут овој ујдурми, која прети да разграби једну општинску имовину, која је њој самој потребна, али чији значај она сада не схвата.

Све ово има да учини државна полицијска власт, која је позвана, да овакве појаве сузбија.

Да би се она лакше кретала у овоме случају, ми ћемо овде штампати закон, који специјално ове случајеве регулисава, а упућујемо је и на г. распис Министра од 23. јуна 1870

године АН 4921, који ће јој такође помоћи, да овај ујдурми стане на пут.

Сам закон, дакле, гласи:

Свима попечитељствима

(збор. 11. стр. 53.)

Будући се поводом разматрања шумске уредбе од 26. јуна пр. год. ВН 955 СМ 825 приметило, да се чине злоупотребења самовласним заузимањем и разграбљивањем општинских земаља, а нарочито шума тиме, што судови потврђују преносе и оптеретивања такви земаља и шума без довољни доказа, да је она земља или шума сопственост онога, који је дугом оптеретити или на другом пренети жели, као и тиме што судови, кад поједини код њих поведу парницу о каквом комаду земље под шумом или без шуме, који ни једном ни другом парничару не припадају, доказујући код ови своје право тиме, што су они вопросно место од дужег времена притјажавали или што су на њему своје свице, оборе и томе подобна имали, или на посетку позивајући се на сведочанство својих комшија, да су каква забрањена од малена подигли и одгајили, — по таквим доказима досуђују таква самовласно заузета опарничена места једној или другој страни и тако их пресудом својом у њиховом притјажању утврђују, чиме се наравно уредбена правила противу самовласног заузимања општинских земаља и шума осуђувају, то сам ја нашо за добро сагласно са закључењем савета од 25 пр. м. № 220 издати следејућа правила, по којима ће се судови и остале власти имати управљати, те да се поменута злоупотребења предупреду.

1. У свима случајима кад поједини поведу са општином парницу о каквом комаду чисте или под шумом налазеће се земље, судови парницу да не решавају пре, док се не саслуша и правитељствени правобранитељ.

2. Да судови у свима случајима кад поједини поведу код њих парницу о каквој шуми или забрану, или о чистој неузоришеној земљи, не пресуђују пре, докле тужитељ не донесе од среског началника потврђено уверење примирителног (општинског) суда дотичне општине, да опарничено место никако општини неприпадају.

3. Да судови како пренос тако и оптеретивање дугом забрана не потврђују без принешени јавни документи, било тапија, или од надлежни власти издати писмени одостоверења, која би право сопствености дотичног лица које их на другога пренети или другом оптеретити жели, доказивала.

Правила ова саопштавам попечитељству Н. ради његовог знања и надлежног употребљенија.

В. № 254. — 6. марта 1858. године у Београду.

А. Карађорђевић

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Милан, син Ђорђа Тодоровића, свирача из Сремчице, 12. ов. мес. пре подне отишао је из Београда својој кући у Сремчину са колима и коњима, али он није до сада кући

дошао нити се што о њему зна. Он је стар 14 год. стаса малог, наглав а и замуцкује кад говори, На себи има одело: капут и панталоне старе, на глави шешир и на ногама опанке. Коњи су врани, а кола половна и проста. — Позивају се све полиц. власти, да Милана, кола и коње потраже и у случају проналаска упуте Управи гр. Београда с позивом на бр. 43734.

ПОТЕРЕ

Живојина Цукића, тежака из Голупца, тражи нач. ср. голубачког ради извршења пресуде, којом је осуђен због крађе. — Позивају се све полиц. власти, да Живојина потраже и нађеног спроведу поменутом начел. с позивом на бр. 7526. или Управи гр. Београда с позивом на бр. 43782.

Непознати зликовци, ноћу између 29. и 30. пр. мес. удешеним кључем отворили су дућан Ђорђа Голубовића, из Свођа, и из истог покрали разног еспана до 500 дин. а сем овога и ове облигације: Стојана Стојановића од 100 дин., Милоја Коцића од 100 дин., Анђелка Сегановића од 200 дин., Михаиља Рањеловића и Пејче Бранковића, од по 100 дин., Златка Јовановића 25 дин., Љубисава Коцића 150 дин., Стојана Гроздановића 50 дин., сви из Ораха, Златка Стојановића од 200 и 70 дин., Пејче Јовановића 300 дин., Милије Марковића 335 дин., Стамена Младеновића 120 и 55 дин., Тасе Станковића 75. дин. Станка Капиларевића 100 дин. Маринка и Мирка Јеличића 200 дин., Златка С. Николића 60 дин. Косте Станковића 143. свих из Свођа, Златка Пумпала 50 дин., Милана и Станисава Коцића из Добровиша од по 50 дин., и Димитрија Анђелковића из Врела од по 55 дин. — Позивају се све полиц. власти да лопове и покрађу живо потраже и у случају проналаска спроведу нач. ср. Власотиначког с позивом на бр. 15811 или Управи Београда бр. 43448.

Непознати лопови, 12 ов. мес. ноћу, извршили су крађу еспана и новца Браћи Илића, трг. из Крагујевца, одневши поред осталог и 6 ком. белих кошуља, чије су прси меке и с фалтама, 10 кратких свилених машини у боји, 5 комада шешира мушких чоханих. Све ове ствари носе жиг фирме Браће Ђ. Илића, Крагујевац, и један куфер ручни на расклапање, разног одела и зимских капута, ципела, парфимерија, штапова, амбела и 2 тупета женских карирапих ланчева. — Позивају се све полиц. власти да крађивце и покрађу живо потраже и у случају проналаска спроведу нач. окр. крагујевачког с позивом на бр. 21882. или Управи Београда на бр. 43652.

Алекса Ђорђевић из Злата и Сретен Петровић из Врбнице, окр. крагујевачког, 13. ов. мес. провалили су казамат у Добричеву и побегли.

Алекса је стар 38 год. крупан, црноманасти, бркова великих и црних, косе црне; од државног одела однео је на себи осуђенички пар веша, чакшире од белог, гуњ од црног сукна и плаву шајкачу.

Сретен је стар 30 год., црноманасти, косе црне, бркова малих, црних, браде шпицасте, црне; од државног одела носи на себи пар осуђеничког веша и чакшире, оба су у опанцима.

Позивају се све полиц. власти да ове бегунце најживље потраже у своме кругу и у

случају проналаска спроведу Управи завода у Добричево или Управи Београда с позивом на бр. 43715.

Милан Аничић, бив. дијурниста, иначе варалица, син Павла Аничића, бив. деловође општинског суда из Брзе Паланке, стар 20. год., средњег раста, плав пуначак, починио је више превара по Београду. — Моле се полиц. власти да га пронађу и спроведу Управи града Београда.

Непознати лопов, 11 ов. мес. по подне ушао је у стан г-ђе Милеве Радосављевић у кв. дорђолоком, и из ормана украо један златан прстен са црвеним каменом четвртастог облика и један мали кожни новчаник са 2 дин., — Упозоравају се све полиц. власти, да на ову покрађу обрате пажњу и предузму мере да се ухвати крађивац, кога треба спровести Управи Београда с позивом на бр. 43725.

Два вола, украдени су ноћу између 12 и 13. ов. мес. Стапоју Влајићу из Табановца, један млаке плаве, а други мрко-сиве, мотори по 5 год., рованени у оба ува. — Позивају се све полиц. власти да ове волове и крађивце живо потраже и у случају проналаска спроведу нач. ср. млавског с позивом на бр. 24730. или Управи Београда с позивом на бр. 43712.

Илија Вујановић, оглашени хајдук, родом из Босне, стар око 40 год., високог стаса, великих и црних бркова, црноманасти, без кажи-

Илија Вујановић

прета на једној руци (до другог зглавка) и **Гвозден Милић**, бив. жандарм а у последње време пекар у Мионици, родом из Сече Реке, средњег стаса, добро развијен, плав, бркова дугих, ретких и жутих, косе плаве, са младежом на

лицу, ногу кривих, хода брзог, који је извршио познато убиство над Танасијем Савићем, бив. управником пореског одељења среза колубарског и овога служитељом Недељком, — нису се

Гвозден Минић

ни до данас могли пронаћи и поред најживље потражења власти. Зна се, међутим, да су оба ова лица и дан дањи у Србији, вероватно прикривени на каквом склонитом месту, па с тога им понова износимо слике и позивамо како полиц. тако и општинске власти да за њима најживље трагају УБр. 43268.

Тодор — Тошко Димитријевић, коцкар родом из Крагујевца, стар око 40 год., раста малог, пун, црноманасти, у оделу сукненом, има да одговара код начелника среза парафинског, због једне опасне крађе. Пошто је Тодор у бегству, то поменути средски начелник депешом Бр. 28611, моли све полиц. власти, да га у својим домањима најживље потраже, и пронађеног њему стражарно спроведу. УБр. 44239.

Добросаву Вујићу, земљоделцу из Ресника, среза алексиначког, украдена су два вола ноћу између 17—18 тек. м-ца, оба мотори по 7 год. и млаке зелене. Средски начелник депешом Бр. 17744, моли за тражење крађивца и покрађе, УБр. 44240.

Ноћу између 17 и 18 тек. месеца три непозната човека дошли су у кућу Томе Пешњића, из Равног Бучја у окр. пиротском, под именом трговаца за куповину оваца, па пошто су се погодили за овце и вечерали, они су на разбојнички начин напали на Тошу и убили га из револвора. Тошиног сина Анту ранили, чељад у кући повезали, па за тим им одузели 502 наполеона, 50 дин. ситнице, колико су у кући нашли, па по том побегли. — Приоручује се свима полиц. властима, да за овим зликовцима предузму најживље тражење, и у случају про-

наласка спроведу начел. окр. пиротског с позивом на Бр. 9828.

Владимира Максимовића, калфу опанчарског, коме се не зна лични опис нити место рођења, тражи нач. окр. пожаревачког због извршене крађе своје бив. мајстору Драгољубу Прокићу, опанчару из Пожаревца. — Позивају се све полиц. и општинске власти да Владимира потраже и стражарно спроведу нач. окр. пожаревачког с позивом на бр. 18092.

Димитрије Трифуновић, звани «Градиштанче» коцкар, стар око 20 година, средњег раста, плав, носав, окривљен је за извршену опасну крађу еснапа Кости Станковићу, трговцу из Параћина. — Позивају се све полицијске власти да Димитрија најживље потраже и стражарно га спроведу начелству среза параћинског с позивом на Бр. 28744.

Војимир Обрадовић, обућарски калфа, иначе велики коцкар, побегао је из ходника канцеларије начелства среза моравског, где је био кажњен. Он је стар 25 година, црномањаст, у црном цивилном оделу, са кратким сако капутотом, на ногама има чизме, црну шубару на глави, брија се, носи црне дуге бркове. — Позивају се све полицијске власти да Војимира потраже и у случају проналаска спроведу начелству среза моравског с позивом на Бр. 21007.

Непознати допови, ноћу између 15 и 16 тек. м-ца украли су из обора Миливоја Симића, из Пожаревца, две дебеле крмаче. — Позивају се све полицијске власти да допове и покрађу потраже и у случају проналаска спроведу начелству округа пожаревачког, с позивом на Бр. 20835.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ

Андреја Радичевић, двадесетогодишњи одбегли робијаш из Гор. Штицла, и **Бождар Ристић**, шестогодишњи одбегли робијаш из Милошева, одметнули су се од власти и решењем нач. окр. моравског од 20 тек. м-ца Бр. 15403 оглашени су за хајдуке, с тим, да је свакоме слободно убити их. Андреја је стар 34 год., висок, сувоњав, у опште добро развијен, косе смеђе, очију плавих обрва плавих, бркова плавих дугачких, растрешених и подигнутих у вис, браду брије, нос има правалан, уста повећа, кад говори по мало тена.

Бождар је стар 23 год., косе црне, очију црних, бркова малих црних, браду брије, нос правалан, уста умерена, омален, дежмекаст, плењаст, добро развијен, поглед му је оштар и више страхан.

И један и други наоружани су брзометним пушкама, револверима, а Бождар има и јатаган; од одела имају гуњче и чакшире од црног шајка, на глави шубаре, на ногама опанке, а око врата шалове. На себи имају по неколико реденика муниције.

Позивају се све полиц. власти да настану, да се ови опасни хајдуци ухвате или побiju.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Настанком зимске сезоне у овој години, почели су нестајати из јавних локала у Београду

зимски капуту, и то врло често: у кратком року нестало је 7—8 капута. Полиција је одмах посумњала, да све ове крађе врши једно лице и у томе се није преварила. Поводом нестанка капута једноме господину из «Трговачке кафане» пала је сумња на једно лице, које је после неколико дана и ухваћено. То лице изјавило је најпре да се зове Павле Живановић, да је по занимању келнер и да је родом из Лазаревца у срезу колубарском, а одрицао је да је ма коме капут украо. Ну даљом истрагом утврђено је, да он није Павле Живановић,

већ **Милан Лукић — Кесеровић**, родом из Гроцке, што је после и он сам признао као и да је више капута украо, само се брани да је већину од ових украо, уз његово садејство неки **Бождар Сотировић**, берберски калфа, за кога незна одакле је родом, и који се до сада није могао пронаћи.

Износимо слику Миланову с молбом за извештај: да он није још где учинио какво криво дело и да ли ко што зна о овом Бождару Сотировићу, кога у случају проналаска треба спровести Управи града Београда.

Христина Ведлинг, служавка, стара 25 год., родом из Енестхаза у Мађарској. Пре месец дана дошла је у Београд и погодила се са

својом тринајестогодишњом сестричном Катарином код г. Гавре Коена, тргов. оvd. Није

прошло неколико дана, а она је већ улучила прилику кад нико није био код куће, па кључем од кујне отвори ходник од стана, уђе у собу где је стајала каса, узме кључ од касе из нахтасна, отвори касу и узме око 800 дин. већином у злату, а по том касу опет затвори. На три дана по овом затражи од госпође да је отпусти и када је ова отворила касу да јој да исправе, имала је шта видети. Одмах о овоме телефоном извести полицију, а Христина приметив ово почне се спремати да бежи. Госпођа и кћи јој покушаше да је спрече, али она потегне на њих ножем, па онда са Катарином прескочи преко тарабе у намери да побегну. Брзом полгц. потером оне су убрзо ухваћене, а и сав је покрађени новац код њих нађен.

Ове ће за ово добити заслужену казну, али како ће оне по издржаној казни може бити потражити опет службу у Београду, то износимо Христинину фотографију, да би је и власти и приватна лица упознали, а Катарино је још тако рећи дете, те се може и поправити.

Адам Исидловић, звани «Чакар» из Београда, познати коцкар, ухваћен је и притворен у начелству округа чачанског због извесне кривце. Постоји сумња да је учинио више кри-

вичних дела по разним крајевима Србије, па с тога поменуто начелство депешом Бр. 14371 моли све полиц. власти за што скорији извештај. У овом циљу износи му се и слика. У Бр. 43772.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У Бољевцу је ухваћено једно лице без никаквих исправа, које вели да се зове **Петар Андрејевић**, да је родом из Бугарске и да је бугарски војни бегунац. Ово је лице веома сумњиво, јер мења често своје исказе. Он је стар 35 год., раста средњег, сувоњав, смеђ, говори добро српски; на себи има сукнено одело и на глави капу војничку — бугарску. Позивају се све власти да јаве нач. среза бољевачког шта знају о овом лицу, с позивом на бр. 17.137.

